

Briuselis, 2022 m. kovo 15 d.
(OR. en)

7246/22

Tarpinstitucinės bylos:
2021/0071(COD)
2021/0068(COD)

COVID-19 66
JAI 350
POLGEN 38
FRONT 123
FREMP 61
IPCR 39
VISA 50
MI 196
SAN 158

TRANS 147
COCON 24
COMIX 136
SCHENGEN 29
AVIATION 45
PHARM 45
RELEX 358
TOUR 25
CODEC 298

PRIDEDAMAS PRANEŠIMAS

nuo: Europos Komisijos generalinės sekretorės, kurios vardu pasirašo
direktorė Martine DEPREZ

gavimo data: 2022 m. kovo 15 d.

kam: Europos Sąjungos Tarybos generaliniam sekretoriui Jeppe
TRANHOLMUI-MIKKELSENSUI

Komisijos dok. Nr.: COM(2022) 123 final

Dalykas: KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI
pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2021/953 dėl
sąveikųjų COVID-19 skiepavimo, tyrimo ir persirgimo pažymėjimų (ES
skaitmeninio COVID pažymėjimo) išdavimo, tikrinimo ir pripažinimo
sistemos, kuria siekiama sudaryti palankesnes sąlygas asmenims
laisvai judėti COVID-19 pandemijos metu, 16 straipsnio 2 dalį

Delegacijoms pridedamas dokumentas COM(2022) 123 final.

Pridedama: COM(2022) 123 final

Briuselis, 2022 03 15
COM(2022) 123 final

KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2021/953 dėl sąveikiųjų COVID-19 skiepijimo, tyrimo ir persirgimo pažymėjimų (ES skaitmeninio COVID pažymėjimo) išdavimo, tikrinimo ir pripažinimo sistemos, kuria siekiama sudaryti palankesnes sąlygas asmenims laisvai judėti COVID-19 pandemijos metu, 16 straipsnio 2 dalį

1. ĮVADAS

2021 m. birželio 14 d. Europos Parlamentas ir Taryba priėmė Reglamentą (ES) 2021/953, kuriuo nustatytas ES skaitmeninis COVID pažymėjimas (toliau – ES skaitmeninio COVID pažymėjimo reglamentas)¹. Siekiant sudaryti palankesnes sąlygas ES piliečiams ir jų šeimos nariams laisvai judėti COVID-19 pandemijos metu, Komisijos pasiūlymu grindžiamu² reglamentu nustatoma bendra sąveikiųjų skiepijimo nuo COVID-19, tyrimo ar persirgimo pažymėjimų išdavimo, tikrinimo ir pripažinimo sistema. Kartu su šiuo reglamentu priimtas Reglamentas (ES) 2021/954³, kuriuo ES skaitmeninio COVID pažymėjimo sistema išplečiama į ją įtraukiant trečiųjų šalių piliečius, teisėtai esančius arba gyvenančius valstybės narės teritorijoje ir pagal ES teisės aktus turinčius teisę keliauti į kitas valstybes nares.

ES skaitmeninis COVID pažymėjimas yra paprastas ir saugus būdas įrodyti asmens skiepijimo nuo COVID-19, tyrimo rezultatų ar persirgimo liga statusą kelionės metu. Jis išduodamas nemokamai ir gali būti naudojamas tiek skaitmeniniu, tiek popieriniu formatu⁴. ES skaitmeninis COVID pažymėjimas buvo labai svarbus Europos atsako į COVID-19 pandemiją elementas ir greitai tapo standartu Europoje ir už jos ribų. Nuo reglamento taikymo pradžios išduota daugiau kaip 1,7 mlrd. ES skaitmeninių COVID pažymėjimų⁵.

ES skaitmeninio COVID pažymėjimo reglamentas turi svarbų tarptautinį aspektą. Juo Komisijai suteikiami įgaliojimai sujungti COVID-19 pažymėjimų sistemas trečiojoje šalyje, kai ji nustato, kad jų pažymėjimai atitinka atitinkamus reikalavimus, kad juos būtų galima laikyti lygiaverčiais ES skaitmeniniams COVID pažymėjimams, kad jų turėtojams būtų sudarytos palankesnės sąlygos naudotis savo teise laisvai judėti⁶. ES skaitmeninio COVID pažymėjimo sistema tapo pasauliniu standartu – iki šiol, be 27 valstybių narių, prie sistemos prisijungė 35 trečiojoje šalys ir teritorijos iš penkių žemynų. ES skaitmeninio COVID pažymėjimo sėkmė padėjo atnaujinti saugias tarptautines keliones.

Vadovaudamasi ES skaitmeninio COVID pažymėjimo reglamentu, 2021 m. spalio mėn. Komisija pateikė ataskaitą Europos Parlamentui ir Tarybai⁷. Toje ataskaitoje apžvelgtas

¹ 2021 m. birželio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/953 dėl sąveikiųjų COVID-19 skiepijimo, tyrimo ir persirgimo pažymėjimų (ES skaitmeninis COVID pažymėjimas) išdavimo, tikrinimo ir pripažinimo sistemos, kuria siekiama sudaryti palankesnes sąlygas asmenims laisvai judėti COVID-19 pandemijos metu (OL L 211, 2021 6 15, p. 1).

² Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl sąveikiųjų skiepijimo, tyrimo rezultatų ir persirgimo liga pažymėjimų išdavimo, tikrinimo ir pripažinimo sistemos, kuria siekiama sudaryti palankesnes sąlygas laisvai judėti COVID-19 pandemijos metu (skaitmeninis žaliasis pažymėjimas) (COM(2021) 130 *final*).

³ 2021 m. birželio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/954 dėl sąveikiųjų COVID-19 skiepijimo, tyrimo ir persirgimo pažymėjimų (ES skaitmeninio COVID pažymėjimo), skirtų trečiųjų valstybių piliečiams, teisėtai esantiems arba gyvenantiems valstybių narių teritorijose, išdavimo, tikrinimo ir pripažinimo COVID-19 pandemijos metu sistemos (OL L 211, 2021 6 15, p. 24).

⁴ Popierinio formato šablona galima rasti internete adresu https://ec.europa.eu/health/sites/default/files/ehealth/docs/covid-certificate_paper_guidelines_en.pdf.

⁵ Galutinis terminas – 2022 m. vasario 28 d. Išsamūs duomenys pagal valstybes nares pateikti I priede.

⁶ Kaip numatyta Reglamento (ES) 2021/953 8 straipsnio 2 dalyje.

⁷ Komisijos ataskaita Europos Parlamentui ir Tarybai pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2021/953 dėl sąveikiųjų COVID-19 skiepijimo, tyrimo ir persirgimo pažymėjimų (ES skaitmeninio

reglamento įgyvendinimas nuo jo priėmimo 2021 m. birželio 14 d. Ataskaitoje pateikta informacija apie techninį reglamento įgyvendinimą, trečiųjų šalių prisijungimą prie sistemos, pažymėjimų naudojimą oro transporto sektoriuje ir pažymėjimų naudojimą valstybėse narėse su kelionėmis nesusijusiais tikslais. Joje taip pat pateikta galimo persirgimo pažymėjimų išdavimo remiantis greitųjų antigenų ir antikūnų tyrimų rezultatais ir persirgimo pažymėjimų bei skiepavimo pažymėjimų galiojimo trukmės analizė. Ataskaitoje apžvelgta valstybių narių gauta informacija apie reglamento įgyvendinimą, įskaitant pranešimus apie papildomus laisvo judėjimo apribojimus ES skaitmeninio COVID pažymėjimo turėtojams. Galiausiai ataskaitoje nurodyta, kad Komisija pateiks pasiūlymą pratęsti reglamento taikymo laikotarpį, atsižvelgdama į su COVID-19 pandemija susijusios epidemiologinės padėties raidą.

ES skaitmeninio COVID pažymėjimo reglamente nustatyta, kad Komisija iki 2022 m. kovo 31 d. Europos Parlamentui ir Tarybai pateiks dar vieną ataskaitą. Šioje antrojoje ataskaitoje visų pirma turi būti įvertintas šio reglamento poveikis sudarant palankesnes sąlygas laisvam judėjimui, įskaitant poveikį kelionėms ir turizmui, įvairių rūšių vakcinų pripažinimui, pagrindinėms teisėms ir nediskriminavimui, taip pat poveikis asmens duomenų apsaugai COVID-19 pandemijos metu.

Be reglamente aiškiai nurodytų temų, šioje ataskaitoje taip pat pateikiama atnaujinta informacija apie išduotų ES skaitmeninių COVID pažymėjimų skaičių, naujausius techninius pokyčius, susijusius su ES skaitmeninio COVID pažymėjimo sistema, ir apie papildomų trečiųjų šalių prisijungimą prie sistemos. Papildant pirmąją ataskaitą, joje taip pat pateikiama informacija apie persirgimo pažymėjimų išdavimą remiantis greitųjų antigenų ir antikūnų tyrimų rezultatais, tyrimo pažymėjimų išdavimą remiantis laboratoriniais antigenų tyrimais, taip pat apie persirgimo ir skiepavimo pažymėjimų pripažinimo laikotarpį. Galiausiai ataskaitoje paaiškinama, kodėl 2022 m. vasario 3 d. Komisija iš tiesų priėmė pasiūlymą pratęsti ES skaitmeninio COVID pažymėjimo reglamento taikymą iki 2023 m. birželio 30 d.⁸

COVID pažymėjimo) išdavimo, tikrinimo ir pripažinimo sistemos, kuria siekiama sudaryti palankesnes sąlygas asmenims laisvai judėti COVID-19 pandemijos metu, 16 straipsnio 1 dalį (COM(2021) 649 *final*).

⁸ Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2021/953 dėl sąveikiųjų COVID-19 skiepavimo, tyrimo ir persirgimo pažymėjimų (ES skaitmeninio COVID pažymėjimo) išdavimo, tikrinimo ir pripažinimo sistemos, kuria siekiama sudaryti palankesnes sąlygas laisvai judėti COVID-19 pandemijos metu (COM(2022) 50 *final*).

2. ES SKAITMENINIO COVID PAŽYMĖJIMO REGLAMENTO TAIKYMAS IR JO POVEIKIS PAGRINDINĖMS TEISĖMS IR NEDISKRIMINAVIMUI

2.1. Palankesnių sąlygų laisvam judėjimui sudarymas ir nediskriminavimas

2.1.1. COVID-19 pandemija ir laisvas judėjimas ES

Teisė laisvai judėti ir apsigyventi ES valstybių narių teritorijoje yra viena iš labiausiai ES piliečių branginamų teisių. 2020 m. „Eurobarometro“ apklausos duomenimis⁹, daugiau kaip 8 respondentai iš 10 (84 proc.) mano, kad laisvas ES piliečių judėjimas Europos Sąjungoje apskritai naudingas jų šalies ekonomikai. Pagrindinė teisė laisvai judėti įtvirtinta Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 21 straipsnio 1 dalyje ir Pagrindinių teisių chartijos 45 straipsnyje.

Teisė laisvai judėti ir gyventi valstybių narių teritorijoje nėra absoliuti. Jos įgyvendinimui gali būti taikomi apribojimai, jei jie taikomi laikantis bendrųjų Sąjungos teisės principų, visų pirma nediskriminavimo¹⁰ ir proporcingumo¹¹ principų. Pavyzdžiui, ES piliečio teisė laisvai judėti ir gyventi šalyje gali būti ribojama visuomenės saugumo sumetimais¹².

COVID-19 pandemijos metu valstybės narės ėmėsi priemonių, kuriomis apribotas naudojimas teise laisvai judėti ir gyventi ES, kad būtų apsaugota visuomenės sveikata. Šiomis priemonėmis buvo siekiama apriboti SARS-CoV-2 plitimą ir apsaugoti sveikatos priežiūros sistemas nuo jų pajėgumų viršijimo.

Visuomenės sveikatos apsauga gali būti teisėta laisvo judėjimo apribojimo priežastis. Tačiau tokie visuomenės sveikata grindžiami apribojimai turi atitikti ES teisės principus, pavyzdžiui, proporcingumo ir nediskriminavimo principus. Bet kokios priemonės, kurių imamasi, turėtų neviršyti to, kas griežtai būtina visuomenės sveikatai apsaugoti. Komisija toliau pabrėžė šį punktą, kuris taip pat nustatytas ES skaitmeninio COVID pažymėjimo reglamento 11 straipsnio 1 dalyje, įvairiuose savo pasiūlymuose dėl laisvo judėjimo COVID-19 pandemijos metu¹³.

⁹

<https://www.europarl.europa.eu/cmsdata/214273/Eurobarometer%20Report%20Summary%20-%20EU%20Citizenship%20&%20Democracy%20-%20July%202020.pdf>

¹⁰ Pagrindinių teisių chartijos 21 straipsnis.

¹¹ Chartijos 52 straipsnio 2 dalis ir 2002 m. rugsėjo 17 d. Sprendimas *Baumbast ir R*, C-413/99, EU:C:2002:493.

¹² 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2004/38/EB dėl Sąjungos piliečių ir jų šeimos narių teisės laisvai judėti ir gyventi valstybių narių teritorijoje, iš dalies keičiančios Reglamentą (EEB) Nr. 1612/68 ir panaikinančios direktyvas 64/221/EEB, 68/360/EEB, 72/194/EEB, 73/148/EEB, 75/34/EEB, 75/35/EEB, 90/364/EEB, 90/365/EEB ir 93/96/EEB, 27 straipsnis (OL L 158, 2004 4 30, p. 77).

¹³ Žr. 2020 m. rugsėjo 4 d. Komisijos pasiūlymą dėl Tarybos rekomendacijos dėl suderinto metodo, pagal kurį reaguojant į COVID-19 pandemiją nustatomi laisvo judėjimo apribojimai (COM(2020) 499 *final*), 2021 m. kovo 17 d. Komisijos pasiūlymą dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl sąveikiųjų skiepimų, tyrimo rezultatų ir persirgimo liga pažymėjimų išdavimo, tikrinimo ir pripažinimo sistemos, kuria siekiama sudaryti palankesnes sąlygas laisvai judėti COVID-19 pandemijos metu (skaitmeninis žaliasis

Apribojimai, kuriuos valstybės narės priėmė reaguodamos į COVID-19 protrūkį, buvo įvairių formų. Ankstyvuose pandemijos etapu valstybės narės net uždraudė atvykti į savo teritoriją ar iš jos išvykti, kai kurios taip pat atnaujino vidaus sienų kontrolę Šengeno erdvėje. Kitos priemonės, be kita ko, buvo būtinybė keliautojams atlikti tyrimus dėl SARS-CoV-2 infekcijos ar laikytis saviizoliacijos ir (arba) karantino. Kai kurios valstybės narės taip pat reikalavo, kad keliautojai, prieš atvykdami į jų teritoriją arba atvykę į ją, pateiktų keleivių buvimo vietos anketas arba įvykdytų kitus registracijos reikalavimus.

Jei tam tikri kelionių apribojimai yra būtini visuomenės sveikatos požiūriu ir atitinka nediskriminavimo ir proporcingumo principus, jais nepažeidžiama teisė laisvai judėti ir gyventi ES teritorijoje.

Būtent tokiomis aplinkybėmis buvo priimtas ES skaitmeninio COVID pažymėjimo reglamentas. Svarbu pabrėžti, kad reglamentu, kuriuo nustatyti sąveikieji COVID-19 skiepijimo, tyrimo ir persirgimo pažymėjimai, nereikalaujama, kad valstybės narės nustatytų laisvo judėjimo teisės apribojimus¹⁴. Jei valstybė narė, įgyvendindama laisvo judėjimo teisę, nusprendžia nereikalauti skiepijimo, tyrimo rezultatų ar persirgimo liga statuso įrodymo, ES skaitmeninio COVID pažymėjimo reglamentu ji neįpareigojama to daryti. Todėl reglamentas negali daryti neigiamo poveikio laisvam judėjimui Europos Sąjungoje.

Priešingai, Komisija mano, kad ES skaitmeninio COVID pažymėjimo sistema darė ir toliau daro teigiamą poveikį laisvam judėjimui tuo metu, kai valstybės narės riboja naudojamą laisvo judėjimo teisę dėl visuomenės sveikatos priežasčių. Tai daroma užtikrinant piliečiams teisę toliau gauti sąveikius ir abipusiškai pripažįstamus COVID-19 skiepijimo, tyrimo ir persirgimo pažymėjimus, kuriais jie gali naudotis naudodamiesi savo teise laisvai judėti. Tais atvejais, kai valstybės narės netaiko skiepijimo, tyrimo ar persirgimo įrodymų turinčių asmenų tam tikrų laisvo judėjimo apribojimų, ES skaitmeninio COVID pažymėjimo reglamentais užtikrinama, kad piliečiai galėtų nediskriminuojamai pasinaudoti šiomis išimtimis, remdamiesi pagal šį reglamentą išduotais pažymėjimais.

Nesant ES skaitmeninio COVID pažymėjimo reglamento, nebūtų nė vienos iš šių teisių – gauti pažymėjimą ir, remiantis tuo pažymėjimu, būti atleistiems nuo apribojimų, kaip ir valstybės narės piliečiams. Be to, nebūtų vieno standarto, kuriuo būtų užtikrinamas tarpvalstybinis COVID-19 pažymėjimų sąveikumas. 2022 m. vasario mėn. pradžioje

pažymėjimas) (COM(2021) 130 *final*), 2021 m. lapkričio 25 d. Komisijos pasiūlymą dėl Tarybos rekomendacijos dėl suderinto požiūrio, kuriuo siekiama sudaryti palankesnes sąlygas saugiai ir laisvai judėti COVID-19 pandemijos metu, kuria pakeičiama Rekomendacija (ES) 2020/1475 (COM(2021) 749 *final*), ir 2022 m. vasario 3 d. Komisijos pasiūlymą dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2021/953 dėl sąveikiųjų COVID-19 skiepijimo, tyrimo ir persirgimo pažymėjimų (ES skaitmeninio COVID pažymėjimo) išdavimo, tikrinimo ir pripažinimo sistemos, kuria siekiama sudaryti palankesnes sąlygas laisvai judėti COVID-19 pandemijos metu (COM(2022) 50 *final*).

¹⁴ Taip pat žr. ES skaitmeninio COVID pažymėjimo reglamento 14 konstatuojamąją dalį: „šiuo reglamentu siekiama palengvinti proporcingumo ir nediskriminavimo principų taikymą, kiek tai susiję su galimais laisvo judėjimo apribojimais COVID-19 pandemijos metu, kartu siekiant aukšto lygio žmonių sveikatos apsaugos. Jis neturėtų būti suprantamas kaip raginimas reaguojant į COVID-19 pandemiją riboti laisvą judėjimą ar kitas pagrindines teises ar sudaryti tam palankias sąlygas, atsižvelgiant į neigiamą tokių apribojimų poveikį Sąjungos piliečiams ir įmonėms <...>“

Komisijos atliktoje apklausoje du trečdaliai atsakiusių valstybių narių nurodė, kad, nepriėmus ES skaitmeninio COVID pažymėjimo, jos būtų apsvarsčiusios galimybę nustatyti nacionalinį COVID-19 pažymėjimą. Nors pažymėjimus piliečiams būtų galėję išduoti sveikatos priežiūros paslaugų teikėjai, nebūtų buvę jokios garantijos, kad jie būtų pripažinti (arba, nesant kodavimo standarto, suprantami) kitose valstybėse narėse. Be to, dėl daugelio skirtingų pažymėjimų rūšių neišvengiamai padidėtų sukčiavimo ir klastojimo rizika.

Laikantis proporcingumo principo, bet kokie laisvo asmenų judėjimo ES apribojimai, nustatyti reaguojant į COVID-19 pandemiją, įskaitant galimus valstybių narių reikalavimus pateikti ES skaitmeninius COVID pažymėjimus, turėtų būti panaikinti, kai tik tai leis epidemiologinė padėtis. Todėl ES skaitmeninio COVID pažymėjimo reglamento taikymo laikotarpis yra ribotas, o tai reiškia, kad jis turėtų nustoti būti taikomas, kai pandemija bus įveikta ir pažymėjimai nebebus reikalingi kelionėms palengvinti.

Neseniai ES susidūrė su susirūpinimą keliančios omikron atmainos sukeltų COVID-19 atvejų banga¹⁵. Manoma, kad, omikron atvejų skaičiui pasiekus piką, didelė gyventojų dalis bent tam tikrą laikotarpį bus apsaugoti nuo COVID-19 dėl to, kad pasiskiepijo arba anksčiau buvo užsikrėtę šiuo virusu, arba dėl abiejų priežasčių. Tačiau esama realios galimybės, kad 2022 m. antrąjį pusmetį vėl padaugės infekcijos atvejų, be kita ko, dėl naujų susirūpinimą keliančių SARS-CoV-2 atmainų atsiradimo, nes virusas toliau plačiai plinta esant dideliems skiepavimo rodiklių skirtumams visame pasaulyje. Kaip taip pat pažymėjo Europos ligų prevencijos ir kontrolės centras (ECDC), šiuo COVID-19 pandemijos etapu tebėra didelių neaiškumų¹⁶. Galiausiai Pasaulio sveikatos organizacija dar nepaskelbė apie SARS-CoV-2 keliamos tarptautinio masto ekstremaliosios visuomenės sveikatos situacijos pabaigą.

Todėl valstybėms narėms gali prireikti išlaikyti arba vėl nustatyti reikalavimą ES piliečiams, kurie naudojami laisvo judėjimo teise, pateikti COVID-19 skiepijimo, tyrimo ar persirgimo įrodymus tam tikrą laikotarpį po 2022 m. birželio 30 d., kai turi baigti galioti ES skaitmeninio COVID pažymėjimo reglamentas. Pirmiau minėtoje apklausoje iš esmės visos atsakymus pateikusios valstybės narės nurodė, kad per 2022 m. antrąjį pusmetį ir 2023 m. pirmąjį pusmetį kelionės metu gali reikėti pateikti skiepijimo, tyrimo arba persirgimo įrodymus.

Todėl 2022 m. vasario 3 d. Komisija pasiūlė pratęsti ES skaitmeninio COVID pažymėjimo reglamento taikymą 12 mėnesių, kad tuo atveju, jei po 2022 m. birželio 30 d. vis dar būtų taikomi tam tikri laisvo judėjimo apribojimai, grindžiami visuomenės sveikata, iš ES piliečių nebūtų atimta galimybė naudotis ES skaitmeniniais COVID pažymėjimais, nes tai yra veiksmingas, saugus ir privatumo apsaugą užtikrinantis būdas įrodyti jų skiepijimo nuo COVID-19, tyrimo rezultatų ir persirgimo liga statusą¹⁷. Tai būtų užtikrinta Komisijos pasiūlymu.

Kaip pabrėžiama pasiūlyme, pratęsimas neturėtų būti suprantamas kaip reikalavimas valstybėms narėms, visų pirma toms, kurios panaikina vidaus visuomenės sveikatos

¹⁵ <https://www.ecdc.europa.eu/en/covid-19/country-overviews>.

¹⁶ <https://www.ecdc.europa.eu/sites/default/files/documents/RRA-19th%20update-27-jan-2022.pdf>.

¹⁷ https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/regulation_amending_regulation_eu_2021_-_953.pdf.

priemonės, išlaikyti arba nustatyti laisvo judėjimo apribojimus. Kol galioja reglamentas, valstybės narės gali panaikinti visas tokias priemones, nes bet koks apribojimas, įskaitant įpareigojimą pateikti bet kurio iš trijų medicininių įvykių, kuriems taikomas ES skaitmeninis COVID pažymėjimas, įrodymus, turėtų galioti tik tol, kol tai būtina ir proporcinga.

Taigi ES skaitmeninio COVID pažymėjimo reglamento taikymo pratęsimas 12 mėnesių padeda užtikrinti, kad ES skaitmeninis COVID pažymėjimas būtų prieinamas, jei jo prireiktų po 2022 m. birželio mėn.

Tačiau nepratęsus reglamento taikymo, Komisija būtų įpareigota nuo 2022 m. birželio mėn. pabaigos nebetaikyti ES skaitmeninio COVID pažymėjimo patikimumo užtikrinimo sistemos. Jei vėliau paaiškėtų, jog dėl to, kad valstybės narės 2022 m. antrąjį pusmetį arba 2023 m. pirmąjį pusmetį iš naujo nustato apribojimus, vėl atsirastų poreikis išduoti pažymėjimą, tuomet būtų labai sunku, o gal net neįmanoma, per trumpą laiką atkurti sistemą tiek teisiniu, tiek techniniu požiūriu. ES piliečiai netektų galimybės naudotis ES skaitmeniniais COVID pažymėjimais kaip nusistovėjusia COVID-19 statuso įrodymo priemone ir galėtų susidurti su tarpvalstybinio COVID-19 pažymėjimų sąveikumo trūkumu.

2.1.2. Su COVID-19 pandemija susijusių laisvo judėjimo apribojimų koordinavimas

Valstybės narės gali nustatyti laisvo judėjimo apribojimus viešosios tvarkos, visuomenės saugumo ar visuomenės sveikatos sumetimais, jei jie atitinka ES teisėje nustatytas taisykles ir apribojimus. Tokie apribojimai paprastai priimami individualiu lygmeniu, pavyzdžiui, išsiunčiant ES pilietį, kuris nebevykdo gyvenimo šalyje sąlygų, ir tam nereikia koordinavimo tarp kelių ar visų valstybių narių. Tačiau pandemija parodė, kad, nesant koordinavimo, vienašaliai laisvo judėjimo apribojimai, kuriuos nustatė iš esmės visos valstybės narės, gali sukelti netikrumą ES piliečiams, net jei priemonės, vertinamos atskirai, atitinka ES teisę.

Siekdama užtikrinti koordinavimą visoje ES, Komisija nuo pandemijos pradžios glaudžiai bendradarbiavo su valstybėmis narėmis, kad paskatintų bendradarbiavimą ir keitimąsi informacija šiuo klausimu¹⁸. Komisija mano, kad, siekiant saugiomis sąlygomis išlaikyti laisvą judėjimą ES, būtina laikytis gerai koordinuojamo, nuspėjamo ir skaidraus požiūrio į kelionių apribojimų, nustatytų siekiant užkirsti kelią viruso plitimui ir apsaugoti piliečių sveikatą, priėmimą.

2020 m. spalio 13 d. Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu, priėmė Rekomendaciją (ES) 2020/1475 dėl suderinto požiūrio į laisvo judėjimo apribojimą reaguojant į COVID-19 pandemiją¹⁹. Tarybos rekomendacijoje nustatytas bendras požiūris į šiuos pagrindinius aspektus: bendrų kriterijų taikymą sprendžiant, ar nustatyti laisvo judėjimo apribojimus;

¹⁸ Be to, Komisija šiuo metu peržiūri 2009 m. laisvo judėjimo gaires, kad padidintų teisinį tikrumą ES piliečiams, kurie naudojami laisvo judėjimo teisėmis, ir užtikrintų veiksmingesnį ir vienodesnį laisvo judėjimo teisės aktų taikymą visoje ES, kaip paaiškinta 2020 m. ES pilietybės ataskaitoje (https://ec.europa.eu/info/files/eu-citizenship-report-2020-empowering-citizens-and-protecting-their-rights_en).

¹⁹ 2020 m. spalio 13 d. Tarybos rekomendacija (ES) 2020/1475 dėl suderinto požiūrio į laisvo judėjimo apribojimą reaguojant į COVID-19 pandemiją (OL L 337, 2020 10 14, p. 3).

ECDC paskelbtą COVID-19 perdavimo rizikos žemėlapi, pagrįstą sutartais spalviniais kodais; suderintą požiūrį į priemones, jei tokių yra, kurios galėtų būti taikomos asmenims, judantiems iš vienos teritorijos į kitą. Reaguojant į pandemijos raidą, nuo 2020 m. spalio mėn. Tarybos rekomendacija dėl suderinto požiūrio į laisvo judėjimo apribojimą buvo kelis kartus atnaujinta²⁰.

Kitas svarbus laimėjimas šiuo atžvilgiu buvo 2021 m. birželio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos priimtas ES skaitmeninio COVID pažymėjimo reglamentas. Vienas iš reglamento tikslų – padėti valstybėms narėms pagal ES teisę laipsniškai panaikinti laisvo judėjimo apribojimus, kad būtų koordinuotai apribotas SARS-CoV-2 plitimas. Siekdama kuo geriau pasinaudoti šia ES skaitmeninio COVID pažymėjimo sistema, Taryba tą pačią dieną pritaikė suderintą požiūrį, išdėstyta Rekomendacijoje (ES) 2020/1475²¹. Taryba pažymėjo, kad pagal ES skaitmeninio COVID pažymėjimo reglamentą išduoti pažymėjimai turėtų būti pagrindinė priemonė, taikytina keliaujant Europos Sąjungoje²². Be to, Tarybos rekomendacijoje įtvirtintas bendras supratimas apie sąlygas, kuriomis paskiepytiems asmenims neturėtų būti taikomi kelionių apribojimai, taip pat apie standartinę SARS-CoV-2 infekcijos tyrimų galiojimo trukmę.

2021 m. vasarą ES skaitmeninio COVID pažymėjimo reglamentas kartu su Tarybos rekomendacijoje išdėstytu suderintu požiūriu padėjo ES piliečiams pakankamai lengvai pasinaudoti laisvo judėjimo teise. Nuo to laiko visoje ES labai išaugo skiepijimosi apimtis, o ES skaitmeninis COVID pažymėjimas sparčiai diegiamas. Be to, dėl susirūpinimą keliančių delta ir omikron atmainų sukeltų COVID-19 infekcijų bangų 2021–2022 m. žiemą valstybės narės ėmėsi papildomų visuomenės sveikatos priemonių, kai kurios iš jų buvo susijusios su kelionėmis iš vienos valstybės narės į kitą, siekiant apsaugoti asmenų sveikatą ir sveikatos priežiūros sistemų pajėgumą.

2022 m. sausio 25 d. Taryba priėmė Rekomendaciją (ES) 2022/107²³ dėl suderinto požiūrio, kuriuo siekiama sudaryti palankesnes sąlygas saugiai ir laisvai judėti COVID-19 pandemijos metu, kuria pakeičiama Rekomendacija (ES) 2020/1475 ir nuo į regioną orientuoto požiūrio pereinama prie į asmenį orientuoto požiūrio. Rekomendacijoje nustatyta, kad asmeniui, turinčiam galiojantį ES skaitmeninį COVID pažymėjimą, iš esmės neturėtų būti taikomi papildomi apribojimai, pavyzdžiui, tyrimai ar karantinas, neatsižvelgiant į jo išvykimo vietą Europos Sąjungoje. Iš asmenų, kurie neturi galiojančio ES skaitmeninio COVID pažymėjimo, gali būti reikalaujama atlikti tyrimą prieš atvykstant arba ne vėliau kaip per 24

²⁰ 2021 m. vasario 1 d. Tarybos rekomendacija (ES) 2021/119, kuria iš dalies keičiama Rekomendacija (ES) 2020/1475 dėl suderinto požiūrio į laisvo judėjimo apribojimą reaguojant į COVID-19 pandemiją (OL L 36I, 2021 2 2, p. 1); 2021 m. birželio 14 d. Tarybos rekomendacija (ES) 2021/961, kuria iš dalies keičiama Rekomendacija (ES) 2020/1475 dėl suderinto požiūrio į laisvo judėjimo apribojimą reaguojant į COVID-19 pandemiją (OL L 213 I, 2021 6 16, p. 1).

²¹ 2021 m. birželio 14 d. Tarybos rekomendacija (ES) 2021/961, kuria iš dalies keičiama Rekomendacija (ES) 2020/1475 dėl suderinto požiūrio į laisvo judėjimo apribojimą reaguojant į COVID-19 pandemiją (OL L 213I, 2021 6 16, p. 1).

²² Tarybos rekomendacijos (ES) 2021/961 9 konstatuojamoji dalis.

²³ 2022 m. sausio 25 d. Tarybos rekomendacija (ES) 2022/107 dėl suderinto požiūrio, kuriuo siekiama sudaryti palankesnes sąlygas saugiai ir laisvai judėti COVID-19 pandemijos metu, kuria pakeičiama Rekomendacija (ES) 2020/1475 (OL L 18, 2022 1 27, p. 110).

valandas po atvykimo. Neturėtų būti reikalaujama, kad keliautojai, atliekantys esmines funkcijas arba turintys esminių poreikių, pasienio regionuose gyvenantys asmenys ir jaunesni nei 12 metų vaikai turėtų galiojantį ES skaitmeninį COVID pažymėjimą.

Šis į asmenį orientuotas požiūris dar labiau sustiprina laisvą visų keliautojų judėjimą nediskriminuojant, nes keliautojai gali laisvai judėti remdamiesi skiepijimo, tyrimo rezultatų arba persirgimo liga pažymėjimu. Nuo tada, kai buvo priimta Tarybos rekomendacija (ES) 2022/107, valstybės narės vis labiau derina savo kelionių reikalavimus su šiuo į asmenį orientuotu požiūriu. Iki 2022 m. kovo 4 d. 21 valstybė narė jokiais aplinkybėmis nenustato jokių papildomų kelionių apribojimų ES skaitmeninio COVID pažymėjimo turėtojams arba visai netaiko jokių kelionių apribojimų.

Nei Tarybos rekomendacija (ES) 2022/107, nei, kaip minėta pirmiau, ES skaitmeninio COVID pažymėjimo reglamentu valstybės narės neįpareigojamos reikalauti, kad keliautojai turėtų ES skaitmeninį COVID pažymėjimą. Priešingai, Komisija skatina valstybes nares, visų pirma tas, kurios panaikina nacionalines visuomenės sveikatos priemones, tokias priemones panaikinti²⁴. Penkios valstybės narės²⁵ jau panaikino reikalavimą turėti ES skaitmeninį COVID pažymėjimą, kad būtų galima atvykti į jų atitinkamas teritorijas.

Todėl ES skaitmeninis COVID pažymėjimas ir Tarybos rekomendacija (ES) 2022/107 (taip pat ankstesnė Tarybos rekomendacija (ES) 2020/1475) yra svarbios priemonės siekiant sudaryti palankesnes sąlygas laisvai judėti Europos Sąjungoje COVID-19 pandemijos metu. Jomis siekiama užtikrinti gerai koordinuojamą požiūrį į judėjimo laisvės apribojimų priėmimą ir jos toliau bus svarbios siekiant panaikinti šiuos apribojimus, nes epidemiologinė padėtis gerėja.

2.1.3. Nediskriminacinio požiūrio užtikrinimas

ES skaitmeninio COVID pažymėjimo sistema užtikrinamas nediskriminavimas, nes ji apima sąveikiuosius skiepijimo, tyrimo ir persirgimo pažymėjimus. Visos valstybės narės privalo išduoti trijų skirtingų rūšių pažymėjimus, o Tarybos rekomendacijoje (ES) 2022/107 išdėstytas suderintas požiūris į jų pripažinimą. Todėl tiek, kiek tai įmanoma užtikrinti, daugelis asmenų gali, naudodamiesi savo laisvo judėjimo teise, naudotis ES skaitmeniniu COVID pažymėjimu. Kaip pabrėžiama 36 konstatuojamojoje dalyje, ES skaitmeninio COVID pažymėjimo reglamento negalima aiškinti taip, kad juo nustatomas įpareigojimas būti paskiepytam, ir tai nėra „skiepų pasas“.

Tuo pat metu visuomenės sveikatos požiūriu skiepijimas, tyrimas ar persirgimas negali būti laikomi lygiaverčiais, nes neskiepytiems ir iš dalies paskiepytiems žmonėms vis dar kyla daug didesnė sunkių padarinių rizika²⁶. Į tai atsižvelgta ir iš esmės skirtingose pažymėjimų galiojimo taisyklėse.

²⁴ Taip pat žr. COM(2022) 50 *final*.

²⁵ DK, IE, LT, SI ir SE.

²⁶ <https://www.ecdc.europa.eu/sites/default/files/documents/RRA-19-update-27-jan-2022.pdf>.

ES skaitmeninio COVID pažymėjimo reglamentu valstybės narės neįpareigojamos pripažinti visų trijų rūšių pažymėjimų. Tai tebėra valstybių narių politinis sprendimas visuomenės sveikatos srityje, o kai kurios valstybės narės iš tiesų nusprendė nepripažinti tam tikrų pažymėjimų, visų pirma persirgimo pažymėjimų.

Tačiau, jei valstybė narė pripažįsta skiepijimo, tyrimo arba persirgimo SARS-CoV-2 infekcija įrodymus, kad galėtų netaikyti laisvo judėjimo apribojimų, ji tomis pačiomis sąlygomis turi pripažinti to paties medicininio įvykio atveju išduotus ES skaitmeninius COVID pažymėjimus. ES skaitmeninis COVID pažymėjimas turi tokią pačią vertę, neatsižvelgiant į tai, kurioje valstybėje narėje asmuo buvo paskiepytas, ar į atliktą tyrimą. Galiausiai, kaip pabrėžta Tarybos rekomendacijos (ES) 2022/107 5 punkte, kelionių apribojimai negali būti grindžiami atitinkamo asmens pilietybe.

2.1.4. Informacija, gauta pagal ES skaitmeninio COVID pažymėjimo reglamento 11 straipsnį

Komisija toliau stebi, kaip valstybės narės įgyvendina ES skaitmeninio COVID pažymėjimo reglamentą ir Tarybos rekomendaciją dėl suderinto požiūrio, kuriuo siekiama sudaryti palankesnes sąlygas saugiai ir laisvai judėti COVID-19 pandemijos metu. Valstybių narių informacija apie ES skaitmeninį COVID pažymėjimą renkama naudojantis valstybių narių Komisijai ir Tarybai pateiktomis apžvalginėmis lentelėmis ir taip pat pateikiama platformoje „Re-open EU“, kuri yra interaktyvi priemonė, prieinama internetu ir kaip mobilioji programėlė²⁷.

ES skaitmeninio COVID pažymėjimo reglamente nustatyta, kad papildomi apribojimai ES skaitmeninio COVID pažymėjimo turėtojams galimi tik tais atvejais, kai jie yra būtini ir proporcingi visuomenės sveikatai apsaugoti, reaguojant į COVID-19 pandemiją. Valstybės narės privalo informuoti Komisiją ir kitas valstybes nares prieš 48 valandas, kai jos nusprendžia nustatyti papildomus apribojimus²⁸.

Nuo 2021 m. spalio 13 d. iki 2022 m. kovo 4 d. informaciją pagal šią nuostatą pateikė šios valstybės narės: Airija, Austrija, Bulgarija, Danija, Graikija, Italija, Kipras, Latvija, Portugalija, Suomija ir Švedija. Šių pranešimų skaičiaus padidėjimą, palyginti su ankstesne ataskaita, galima paaiškinti neatidėliotomis priemonėmis, kurių imtasi reaguojant į omikron atmainą. Tarp papildomų reikalavimų, apie kuriuos pranešė šios valstybės narės, buvo, pavyzdžiui, tyrimai prieš išvykimą arba atvykus, taip pat ir paskiepytiems ir (arba) persirgusiems keliautojams. Labai nedaugeliu atvejų buvo įgyvendinti karantino reikalavimai.

Ankstyvajame omikron atmainos atsiradimo etape Komisija laikėsi nuomonės, kad, vadovaujantis atsargumo principu, papildomi reikalavimai dėl tyrimų prieš išvykimą yra tinkama priemonė, kurią valstybės narės turėtų apsvarstyti kaip skubią priemonę tos naujos

²⁷ <https://reopen.europa.eu/lt>.

²⁸ ES skaitmeninio COVID pažymėjimo reglamento 11 straipsnis.

atmainos plitimui sulėtinti²⁹. Tačiau tuo tarpu, atsižvelgdama į didelio masto omikron atmainos plitimą bendruomenėje visoje ES, Komisija paragino valstybes nares panaikinti visus su kelionėmis susijusius ES vidaus reikalavimus dėl tyrimų, taikomus paskiepytiems ir persirgusiems asmenims, reaguojant į omikron atmainos atsiradimą. Iki 2022 m. kovo 4 d. nė viena valstybė narė netaikė papildomų apribojimų, konkrečiai nustatytų reaguojant į omikron atmainą.

Komisija toliau stebės, kaip visų valstybių narių šiuo metu taikomos visuomenės sveikatos priemonės, darančios poveikį piliečių teisei laisvai judėti, atitinka ES teisę, visų pirma nediskriminavimo ir proporcingumo principus.

2.1.5. Kita informacija apie ES skaitmeninio COVID pažymėjo reglamento įgyvendinimą

ES skaitmeninio COVID pažymėjimo reglamente numatyta, kad skiepijimo pažymėjimus valstybės narės išduoda, asmenį paskiepijus vakcina. Jei piliečiai paskiepyti dviejose skirtingose valstybėse narėse, pirmoji valstybė narė turėtų išduoti ES skaitmeninį COVID pažymėjimą, kuriame būtų nurodyta pirmoji dozė, o antroji valstybė narė, pateikusi įrodymą, kad pirmąją dozę asmuo buvo paskiepytas kitoje valstybėje narėje, turėtų išduoti ES skaitmeninį COVID pažymėjimą, kuriame būtų nurodyta antroji dozė (pažymėjime bus nurodyta „2/2“ kaip suleistų dozių skaičius). Tos pačios taisyklės taikomos ir stiprinamosioms dozėms; valstybė narė, kurioje skiepijama stiprinamąją dozę, įrodžiusi, kad pirminės vakcinų dozės buvo suleistos kitoje valstybėje narėje, turėtų išduoti ES skaitmeninį COVID pažymėjimą, kuriame būtų nurodyta paskutinė dozė (pažymėjime bus nurodyta „3/3“ arba „2/1“, atsižvelgiant į vakcinų tipą). Šios taisyklės taip pat paaiškintos Komisijos pasiūlyme pratęsti ES skaitmeninio COVID pažymėjimo reglamento taikymą (žr. 2.9 skirsnį).

Pagal ES skaitmeninio COVID pažymėjimo reglamento 5 straipsnio 2 dalies b punktą skiepijimo pažymėjimuose, kuriuos valstybė narė išdavė paskiepijus COVID-19 vakcina, iš tiesų turi būti nurodytas „turėtoji suleistų dozių skaičius“, t. y. ne tik pažymėjimus išdavusioje valstybėje narėje suleistų dozių skaičius. Atsižvelgiant į tai, kad pažymėjimas turi būti išduotas suleidus kiekvieną dozę, atitinkamas pilietis paprastai turėtų turėti ES skaitmeninį COVID pažymėjimą, kuris yra patikimas ankstesnių dozių suleidimo įrodymas.

Tinkamų ES skaitmeninio COVID pažymėjimo formato skiepijimo pažymėjimų išdavimui neturėtų būti taikomi papildomi administraciniai reikalavimai, nenumatyti ES skaitmeninio COVID pažymėjimo reglamente. Visų pirma ES skaitmeninio COVID pažymėjimo reglamente nereikalaujama, kad atitinkamas asmuo būtų užregistruotas vakcina skiepijančios valstybės narės sveikatos priežiūros sistemoje arba prieš išduodant ES skaitmeninį COVID pažymėjimą būtų nurodytas ankstesnių dozių partijos numeris.

²⁹ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Kartu atremkime dabartinius ir būsimus COVID-19 iššūkius“ (COM(2021) 764 *final*).

Tačiau tam tikrais atvejais piliečiai pranešė apie sunkumus gauti tinkamus ES skaitmeninius COVID pažymėjimus, visų pirma skiepijimo pažymėjimus. Pavyzdžiui, piliečiai pranešė apie problemas, kylančias norint gauti ES skaitmeninį COVID pažymėjimą iš valstybės narės, kurioje jie buvo paskiepyti, nes neturėjo nacionalinės registracijos ar socialinio draudimo numerio. Kitų problemų kilo, kai piliečiai COVID-19 vakcinosis dozėmis buvo paskiepyti skirtingose valstybėse narėse. Paprastai piliečiai pranešė, kad, gavę antrąją dozę arba stiprinamąją dozę valstybėje narėje, ES skaitmeniniame COVID pažymėjime, kuris buvo išduotas vėliau, nebuvo nurodytos ankstesnės kitoje valstybėje narėje suleistos dozės. Tokiais atvejais naujausiame pažymėjime nurodytas dozių skaičius neatspindėjo teisingo atitinkamam asmeniui suleistų dozių skaičiaus.

Kaip pabrėžta pirmojoje ataskaitoje Europos Parlamentui ir Tarybai dėl ES skaitmeninio COVID pažymėjimo reglamento taikymo, Komisija toliau palaikė reguliarius ryšius su valstybėmis narėmis, kad padėtų kuo greičiau išspręsti šiuos klausimus techniniu lygmeniu. Tokiu būdu jau išspręsta daug klausimų. Siekdama susidaryti bendrą vaizdą apie nuolatines problemas, 2021 m. pabaigoje Komisija atliko valstybių narių apklausą šia tema ir paprašė valstybių narių institucijų išspręsti nustatytas problemas. Šiuo metu Komisija nagrinėja valstybių narių atsakymus ir prireikus ims tolesnių veiksmų, kad išspręstų likusius klausimus.

Kai kurie iš šių klausimų yra susiję su sąmoningai decentralizuotu ES skaitmeninio COVID pažymėjimo sistemos, kuria nei sukuriama ES lygmens skiepijimo nuo COVID-19, tyrimo ar persirgimo duomenų bazė, nei sujungiamos jokios atitinkamos duomenų bazės, veikiančios valstybių narių lygmeniu, pobūdžiu. Todėl nėra automatinių duomenų mainų, kurie leistų valstybėms narėms lengvai išduoti pažymėjimus, atsižvelgiant į kitoje valstybėje narėje saugomą informaciją, pavyzdžiui, informaciją apie ankstesnę COVID-19 vakcinosis dozę. Taigi valstybės narės pasikliauja piliečių pateiktais ankstesnių dozių suleidimo kitose valstybėse narėse įrodymais, visų pirma ES skaitmeniniais COVID pažymėjimais.

Siekdama suteikti piliečiams papildomos informacijos, Komisija paskelbė atsakymus į dažniausiai užduodamus klausimus apie ES skaitmeninį COVID pažymėjimą, skiepijimą ir kelionių apribojimus³⁰, kurie buvo atnaujinti 2022 m. kovo 11 d.

2.2. Asmens duomenų apsauga

ES skaitmeninio COVID pažymėjimo reglamentas ir jo įgyvendinimas visiškai atitinka ES duomenų apsaugos taisykles, užtikrinant, pavyzdžiui, kad surinktų duomenų kiekis neviršytų to, kas būtina jų tikslui pasiekti. Visų pirma jame numatyta, kad asmens duomenys, su kuriais susipažinta atliekant patikrinimą, neturi būti saugomi. ES skaitmeninis COVID pažymėjimas saugomas ir tikrinamas ne internetu, todėl išduodančioji valstybė narė nėra informuojama apie patikrintą pažymėjimą. Komisija taip pat užtikrina duomenų kiekio mažinimo principo laikymąsi priimdama įgyvendinimo ir deleguotuosius aktus pagal reglamento nuostatas.

³⁰ Skelbiama adresu https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/eu-citizenship/movement-and-residence/eu-digital-covid-certificate-vaccinations-and-travel-restrictions_en.

Pačių ES skaitmeninių COVID pažymėjimų saugumas pasirodė esąs tvirtas. Už tai, kad išdavimo sistemose būtų laikomasi duomenų apsaugos, įskaitant informacijos saugumą, reikalavimų, atsako valstybės narės. Nors pranešta apie apgaulės būdu išduotus pažymėjimus, nėra pagrindo manyti, kad buvo pažeisti kriptografiniai raktai, naudojami ES skaitmeniniams COVID pažymėjimams pasirašyti ir jų autentiškumui patvirtinti (taip pat žr. 2.6.2 skirsnį).

Kai valstybės narės nusprendžia naudoti ES skaitmeninį COVID pažymėjimą vidaus tikslais, tai turi būti numatyta nacionalinėje teisėje, kuri turi atitikti duomenų apsaugos reikalavimus (taip pat žr. 2.5 skirsnį)³¹. Šių nacionalinių taisyklių laikymąsi turi užtikrinti nacionalinės institucijos.

2.3. Kelionės ir turizmas

COVID-19 pandemija padarė didelį poveikį keliems sektoriams, ypač nukentėjo transportas ir turizmas. Šiomis sudėtingomis aplinkybėmis kelionių ir turizmo asociacijos iš esmės palankiai įvertino ES skaitmeninį COVID pažymėjimą ir pastangas nustatyti suderintą požiūrį į keliones ES lygmeniu, nes tai yra svarbūs pokyčiai, kuriais piliečiams sudaromos sąlygos keliauti ir jie skatinami keliauti užtikrinant būtiną nuspėjamumą. Be to, teigiamas ES skaitmeninio COVID pažymėjimo sistemos poveikis juntamas ir už ES ribų.

Nuo COVID-19 pandemijos protrūkio transporto sektorius buvo vienas iš labiausiai nukentėjusių sektorių. Po įvairių infekcijų bangų ir įvairių priemonių, kurių imtasi joms suvaldyti, nustatyta, kad pandemijos poveikį šiam sektoriui lemia keli aspektai. Trumpuoju laikotarpiu poveikį lemia izoliavimo priemonės, kiti apribojimai, taip pat savanoriškos asmenų, siekiančių išvengti užsikrėtimo, pastangos. Be to, transporto veiklos pokyčius gali lemti keli veiksniai: pandemijos raida, įskaitant skiepėjimosi apimtį, elgsenos pokyčiai (skiepėjimo pripažinimas, poreikis keliauti, kelionės būdo pasirinkimas), taip pat transporto paslaugų sektoriaus ekonomikos atsigavimas.

Išanalizavus komercinių skrydžių skaičių³² matyti, kad žemiausias lygis buvo užregistruotas 2020 m. gegužės ir birželio mėn., o tai atitinka izoliavimo laikotarpį ir griežtus kelionių apribojimus daugumoje valstybių narių. Išskyrus pirmuosius tris mėnesius, ES lygmeniu 2021 m. skrydžių skaičius buvo didesnis nei 2020 m. visais mėnesiais ir atitiko tą patį sezoninį modelį kaip ir ankstesniais metais: ES lygmeniu didžiausi skaičiai užfiksuoti liepos ir rugpjūčio mėn., pikas pasiektas rugpjūčio mėn., o vėlesniais mėnesiais jis palaipsniui mažėjo. Atrodo, kad turimų duomenų apie oro transportu keliaujančių keleivių skaičių analizė³³ patvirtina šį modelį: 2021 m. liepos ir rugpjūčio mėn. pasiektas didžiausias oro transportu keliaujančių keleivių skaičius, o tai sutapo su ES skaitmeninio COVID

³¹ ES skaitmeninio COVID pažymėjimo reglamento 48 konstatuojamoji dalis.

³² Eurostatas, „Komerciniai skrydžiai pagal duomenis teikiančias šalis. Mėnesiniai duomenys“, 2022 02 10, skelbiama adresu https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=avia_tf_cm&lang=en.

³³ Eurostatas, „Keleivinis oro transportas pagal duomenis teikiančias šalis“, 2022 02 14, skelbiama adresu https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=avia_paoc&lang=en.

pažymėjimo įdiegimu. Tačiau 2019 m. lygis nebuvo pasiektas nė vienoje iš šalių, kurių duomenys žinomi³⁴.

Kelionių ir turizmo asociacijos palankiai įvertino ES skaitmeninį COVID pažymėjimą kaip svarbų indėlį į ES turizmo ekosistemos atnaujinimą 2021 m. vasaros sezonu ir vėliau. Europos turizmo manifestų aljansas, 70 viešųjų ir privačių kelionių ir turizmo organizacijų grupė, pareiškė, kad „ES skaitmeninis COVID pažymėjimas įdiegtas labai sėkmingai“³⁵.

Nors ES skaitmeniniu COVID pažymėjimu siekta sudaryti palankesnes sąlygas laisvai judėti ES viduje, juo taip pat vis labiau prisidėta prie tarptautinių kelionių į ES ir už jos ribų atkūrimo. Atsižvelgdama į tai, 2022 m. vasario 22 d. Taryba priėmė Rekomendacijos (ES) 2020/912 dėl laikino nebūtinų kelionių į ES apribojimo ir galimo tokio apribojimo panaikinimo pakeitimą³⁶. Jame nustatyta, kad valstybės narės turėtų panaikinti laikiną nebūtinų kelionių į ES apribojimą asmenims, paskiepytiems ES arba PSO patvirtinta vakcina, ir asmenims, kurie persirgo COVID-19 prieš keliaudami į ES (taip pat žr. 2.4 skirsnį). ES skaitmeninis COVID pažymėjimas ir COVID-19 pažymėjimai, kuriuos išdavė trečiosios šalys ir kurie laikomi lygiaverčiais pagal ES skaitmeninio COVID pažymėjimo reglamente nustatytą procedūrą, turėtų būti naudojami kaip pagrindinė tyrimo ir skiepijimo įrodymo priemonė ir kaip vienintelė priemonė persirgimui liga įrodyti, jeigu juos galima saugiai patikrinti. Galiausiai, nors ES skaitmeninio COVID pažymėjimo reglamentas netaikomas, ES skaitmeninis COVID pažymėjimas gali palengvinti ES piliečių, visų pirma prisijungusių prie ES sistemos, keliones į trečiąsias šalis, priimant sprendimą dėl lygiavertiškumo (žr. 2.7.1 skirsnį).

Todėl tarptautinės organizacijos, sprendžiančios su turizmu susijusius klausimus, išreiškė pritarimą dėl ES skaitmeninio COVID pažymėjimo ir (arba) pripažino, kad jis tapo tarptautiniu kelionės palengvinimo COVID-19 pandemijos metu standartu. Tarp jų yra Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija³⁷, Pasaulio turizmo organizacija³⁸ ir Didysis dvidešimtukas³⁹.

ES skaitmeninis COVID pažymėjimas ne tik palengvino ES piliečių keliones, bet ir suteikė jiems patikimą ir pripažintą dokumentą, kuriuo jie galėtų naudotis, jei paskirties valstybė narė COVID-19 pažymėjimus naudoja savo šalyje, pavyzdžiui, norėdami patekti į restoranus, barus ar viešbučius (daugiau informacijos apie ES skaitmeninio COVID pažymėjimo naudojimą šalies viduje pateikiama 2.5 skirsnyje).

³⁴ BE, EL, RO ir SI duomenų nėra.

³⁵ <https://tourismmanifesto.eu/position-on-the-european-commissions-proposals-for-council-recommendations-on-intra-eu-and-international-travel/>.

³⁶ 2022 m. vasario 22 d. Tarybos rekomendacija (ES) 2022/290, kuria iš dalies keičiama Tarybos rekomendacija (ES) 2020/912 dėl laikino nebūtinų kelionių į ES apribojimo ir galimo tokio apribojimo panaikinimo (OL L 43, 2022 2 24, p. 79).

³⁷ <https://www.oecd-forum.org/posts/the-oecd-safe-international-mobility-initiative>.

³⁸ <https://www.unwto.org/news/vaccines-and-digital-solutions-to-ease-travel-restrictions>.

³⁹ <https://www.oecd.org/cfe/g20-rome-guidelines-for-the-future-of-tourism-d11080db-en.htm>.

2.4. Įvairių rūšių COVID-19 vakcinų ir tyrimų pripažinimas

Kaip numatyta ES skaitmeninio COVID pažymėjimo reglamente, valstybės narės, atsisakydamos laisvo judėjimo apribojimų, privalo pripažinti skiepijimo pažymėjimus, išduotus paskiepijus vakcinomis, kurioms suteiktas ES rinkodaros leidimas⁴⁰. Be to, valstybės narės taip pat gali nuspręsti⁴¹, tačiau nėra įpareigotos to daryti, netaikyti apribojimų keliautojams, paskiepytiems vakcina, kurios atžvilgiu baigta Pasaulio sveikatos organizacijos (PSO) įtraukimo į naudojimo esant ekstremaliajai padėčiai sąrašą procedūra⁴² arba kuri patvirtinta nacionaliniu lygmeniu kitoje valstybėje narėje⁴³.

Valstybės narės vis dažniau pripažįsta vakcinas, kurių atžvilgiu baigta PSO įtraukimo į naudojimo esant ekstremaliajai padėčiai sąrašą procedūra, ir Komisija konsultavosi su valstybėmis narėmis pagal Sprendimo Nr. 1082/2013/ES⁴⁴ 17 straipsnį įsteigtame Sveikatos saugumo komitete, kad surinktų informaciją apie COVID-19 vakcinas, kurioms nesuteiktas leidimas ES lygmeniu ir kurias jos pripažįsta, kad galėtų netaikyti su kelionėmis susijusių priemonių, pavyzdžiui, papildomų tyrimų ar karantino. Kaip minėta pirmiau, naujausioje Tarybos rekomendacijos (ES) 2020/912 dėl laikino nebūtinų kelionių į ES apribojimo ir galimo tokio apribojimo panaikinimo pakeitime nustatyta, kad valstybės narės turėtų panaikinti laikiną nebūtinų kelionių į ES apribojimą, taikomą ir asmenims, paskiepytiems PSO patvirtinta vakcina. Tačiau tokiems keliautojams gali būti taikomi papildomi reikalavimai, pavyzdžiui, tyrimai, karantinas arba skiepijimas ES patvirtinta vakcina.

Kalbant apie tyrimus dėl SARS-CoV-2 infekcijos, maždaug du trečdaliai valstybių narių, kalbant apie keliones, pripažįsta pažymėjimus, išduotus remiantis aukštos kokybės greitaisiais antigenų tyrimais. Tos valstybės narės, kurios nepripažįsta greitujų antigenų tyrimų, visų pirma nurodo, kad tokių pažymėjimų nepripažinimo priežastis yra didesnis klaidingų neigiamų rezultatų skaičius. ES skaitmeninio COVID pažymėjimo reglamentu jos neįpareigojamos to daryti, jei tai daroma nediskriminuojant.

2.5. ES skaitmeninio COVID pažymėjimo naudojimas vidaus reikmėms

ES skaitmeninio COVID pažymėjimo reglamentas taikomas pažymėjimų naudojimui keliaujant ES viduje COVID-19 pandemijos laikotarpiu. Juo nenustatomas ir nedraudžiamas COVID-19 pažymėjimų naudojimas vidaus reikmėms, pavyzdžiui, siekiant reglamentuoti galimybę patekti į renginius, restoranus, sporto vietas, viešąjį transportą ar darbo vietą.

⁴⁰ ES skaitmeninio COVID pažymėjimo reglamento 5 straipsnio 5 dalies pirma pastraipa.

⁴¹ ES skaitmeninio COVID pažymėjimo reglamento 5 straipsnio 5 dalies antra pastraipa.

⁴² <https://extranet.who.int/pqweb/key-resources/documents/status-covid-19-vaccines-within-who-eulpq-evaluation-process>.

⁴³ Remiantis 2001 m. lapkričio 6 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2001/83/EB dėl Bendrijos kodekso, reglamentuojančio žmonėms skirtus vaistus, nuostatomis (OL L 311, 2001 11 28, p. 67).

⁴⁴ 2013 m. spalio 22 d. Europos parlamento ir Tarybos sprendimas Nr. 1082/2013/ES dėl didelių tarpvalstybinio pobūdžio grėsmių sveikatai, kuriuo panaikinamas Sprendimas Nr. 2119/98/EB (OL L 293, 2013 11 5, p. 1).

Jeigu valstybės narės nusprendžia naudoti ES skaitmeninį COVID pažymėjimą kitoms reikmėms, tai turi būti numatyta nacionalinės teisės aktuose, o jie pirmiausia turi atitikti duomenų apsaugos reikalavimus⁴⁵. Kartu, kai valstybė narė nustato COVID-19 pažymėjimų sistemą vidaus reikmėms, ji turėtų užtikrinti, kad ES skaitmeniniai COVID pažymėjimai taip pat galėtų būti naudojami⁴⁶. Taip užtikrinama, kad keliautojai iš kitų valstybių narių viešnage metu galėtų naudoti savo pažymėjimus.

Nuo tada, kai buvo pateikta paskutinė ES skaitmeninio COVID pažymėjimo reglamento taikymo ataskaita, COVID-19 pažymėjimų naudojimas vidaus reikmėms pasikeitė. Reaguodamos į 2021 m. rudenį didėjantį atvejų skaičių, kai kurios valstybės narės reikalavo COVID-19 pažymėjimus naudoti papildomoms reikmėms, pavyzdžiui, vidaus viešojo transporto srityje arba norint patekti į darbo vietą. Tačiau 2022 m. pradžioje kai kurios valstybės narės pradėjo ribotai reikalauti arba visiškai nustojo reikalauti COVID-19 pažymėjimų vidaus reikmėms. Sveikatos saugumo komiteto atliktoje apklausoje penkios šalys⁴⁷ nurodė, kad ES skaitmeninio COVID pažymėjimo naudojimas šalies viduje jau sustabdytas, o penkios šalys nurodė, kad vyksta diskusijos dėl jo sustabdymo⁴⁸.

Kadangi COVID-19 pažymėjimų naudojimui šalies viduje netaikomas ES skaitmeninio COVID pažymėjimo reglamentas, valstybės narės taip pat gali nustatyti savo pripažinimo taisykles ir sąlygas. Komisija toliau ragina valstybes nares suderinti savo vidaus naudojimo taisykles su keliaujant taikomomis pripažinimo taisyklėmis, tačiau išlieka skirtumų. Pavyzdžiui, nors atliekant apklausą aštuonios valstybės narės nurodė, kad skiepijimo pažymėjimai, kuriais įrodoma, kad užbaigtas pirminio skiepijimo kursas, yra pripažįstami naudojant šalies viduje 270 dienų, laikantis keliaujant taikomų taisyklių, kitos valstybės narės nurodė skirtingus pripažinimo laikotarpius. Dvylikos valstybių narių teigimu, pažymėjimai, kuriuose nurodyta stiprinamoji dozė, yra pripažįstami naudojant šalies viduje neribotą laiką, kaip yra kelionės atveju.

Tyrėjai siekė įvertinti COVID-19 pažymėjimų reikalavimų poveikį. Britų Kolumbijos Simono Fraserio universiteto mokslininkų iš anksto parengtame straipsnyje numatoma, kad, paskelbus apie vidaus COVID-19 pažymėjimo reikalavimą, palyginti su išankstinio pranešimo tendencija, labai išaugs skiepijimo mastas ir padidės ilgalaikė bendra nauda⁴⁹. Leidinyje „The Lancet“ paskelbtame straipsnyje nurodyta, kad nustačius COVID-19 pažymėjimus, prieš 20 dienų iki jų įdiegimo išaugo skiepijimo mastas, o tai turėjo ilgalaikį poveikį iki 40 dienų vėlesniu laikotarpiu⁵⁰. Ekspertų grupės „Bruegel“ mokslininkų paskelbtame darbiniam dokumente teigiama, kad 2021 m. vasarą paskelbus apie COVID pažymėjimus Prancūzijoje iki metų pabaigos visų paskiepytų gyventojų skaičius padidėjo 13 procentinių punktų, Vokietijoje – 6,2 procentinio punkto, o Italijoje – 9,7 procentinio

⁴⁵ ES skaitmeninio COVID pažymėjimo reglamento 48 konstatuojamoji dalis.

⁴⁶ ES skaitmeninio COVID pažymėjimo reglamento 49 konstatuojamoji dalis.

⁴⁷ CZ, ES, FI, LI ir NO.

⁴⁸ EE, HR, LV, AT ir SK.

⁴⁹ <https://doi.org/10.1101/2021.10.21.21265355>.

⁵⁰ [https://doi.org/10.1016/S2468-2667\(21\)00273-5](https://doi.org/10.1016/S2468-2667(21)00273-5).

punkto⁵¹. Be to, autoriai mano, kad tai padėjo išvengti dar 3 979 mirties atvejų Prancūzijoje, 1 133 mirties atvejų Vokietijoje ir 1 331 mirties atvejo Italijoje; taip pat išvengta 6,0 mlrd. EUR bendrojo vidaus produkto nuostolių Prancūzijoje, 1,4 mlrd. EUR Vokietijoje ir 2,1 mlrd. EUR Italijoje. Visų pirma autoriai teigia, kad COVID pažymėjimų taikymas gerokai sumažino spaudimą intensyviosios terapijos skyriams ir Prancūzijoje neleido viršyti lovų užimtumo lygio, kai buvo nustatytos ankstesnės izoliavimo priemonės.

2.6. Techninis įgyvendinimas

2.6.1. Išduotų ES skaitmeninių COVID pažymėjimų skaičius

Iki 2022 m. kovo 1 d. valstybės narės išdavė daugiau kaip 1,72 mlrd. ES skaitmeninių COVID pažymėjimų, kuriuos sudarė 1,15 mlrd. skiepijimo pažymėjimų, 511 mln. tyrimo pažymėjimų ir 55 mln. persirgimo pažymėjimų⁵². Išsamūs duomenys pagal valstybes nares pateikti I priede.

2.6.2. ES tinklų sietuvas ir darbas techniniu lygmeniu

Technines specifikacijas, standartus ir gaires dėl bendros ES skaitmeninio COVID pažymėjimo išdavimo, tikrinimo ir pripažinimo tvarkos E. sveikatos tinkle drauge rengė Komisija ir valstybės narės⁵³. Visos E. sveikatos tinklo parengtos specifikacijos yra pagrįstos atviraisiais standartais ir yra skelbiamos kaip atvirasis šaltinis E. sveikatos tinklo interneto svetainėje⁵⁴ ir „GitHub“⁵⁵. Tai palengvino sąveikumą su trečiųjų šalių kuriamomis sistemomis (žr. 2.7.1 skirsnį).

Nuo 2021 m. spalio mėn. atliekant techninio lygmens darbą, siekiant toliau tobulinti ES skaitmeninio COVID pažymėjimo sistemą, buvo patobulintas stiprinamųjų dozių kodavimas (žr. 2.8.1 skirsnį) ir, visų pirma, sukurtas mechanizmas, skirtas keistis panaikintų ES skaitmeninių COVID pažymėjimų sąrašais.

ES skaitmeninio COVID pažymėjimo reglamente nustatyta, kad jo patikimumo užtikrinimo sistema gali padėti keistis panaikintų pažymėjimų sąrašais, kuriuose nurodomi unikalūs panaikintų pažymėjimų identifikatoriai⁵⁶. Panaikinus pažymėjimus gali būti lengviau apsaugoti visuomenės sveikatą tais atvejais, kai pažymėjimai buvo išduoti per klaidą, apgaulės būdu arba sustabdžius COVID-19 vakcinos partijos, kuri, kaip nustatyta, turi trūkumų, naudojimą⁵⁷.

⁵¹ <https://www.bruegel.org/2022/01/the-effect-of-covid-certificates-on-vaccine-uptake-public-health-and-the-economy/>.

⁵² Jeigu valstybė narė galėjo pateikti tik bendrą visų trijų rūšių pažymėjimų skaičių, šis skaičius buvo įtrauktas į skiepijimo pažymėjimų skaičių, nes būtent šie pažymėjimai sudaro didžiąją išduotų pažymėjimų dalį.

⁵³ E. sveikatos tinklas yra savanoriškas tinklas, vienijantis valstybių narių paskirtas nacionalines institucijas, kurios yra atsakingos už e. sveikatos sistemą, sukurtą vadovaujantis Direktyvos 2011/24/ES 14 straipsniu.

⁵⁴ https://ec.europa.eu/health/ehealth/covid-19_lt.

⁵⁵ <https://github.com/eu-digital-green-certificates>.

⁵⁶ ES skaitmeninio COVID pažymėjimo reglamento 4 straipsnio 2 dalis.

⁵⁷ ES skaitmeninio COVID pažymėjimo reglamento 19 konstatuojamoji dalis.

Nuo tada, kai buvo įdiegtas ES skaitmeninis COVID pažymėjimas, gauta pranešimų apie nedidelį skaičių apgaulės būdu išduotų ES skaitmeninių COVID pažymėjimų. Kaip Komisija patikrino kartu su valstybėmis narėmis, šiuos kelis atvejus paprastai lėmė atskiri įgaliotųjų pažymėjimus išduodančių subjektų darbuotojai, apgaulės būdu arba neteisėtai išduodantys galiojančius pažymėjimus. Tebėra svarbu, kad nacionalinės institucijos toliau stebėtų tokius atvejus.

Šiomis aplinkybėmis kelios valstybės narės jau įgyvendino panaikinimo sprendimus nacionaliniu lygmeniu, t. y. dėl jų pačių išduodamų pažymėjimų. Komisija kartu su valstybių narių ekspertais kuria mechanizmą, kuriuo būtų sudaromos sąlygos valstybėms narėms greitai ir saugiai keisti panaikintų pažymėjimų sąrašais per ES skaitmeninio COVID pažymėjimo tinklų sietuvą, kuris yra pagrindinė patikimumo užtikrinimo sistemos dalis. Taip yra todėl, kad nors ES skaitmeninio COVID pažymėjimo sistema gali iš karto atskleisti suklastotus pažymėjimus, autentiškų pažymėjimų, neteisėtai išduotų remiantis suklastotais dokumentais, neleistina prieiga ar apgaulingais ketinimais, negalima aptikti kitose valstybėse narėse, išskyrus atvejus, kai valstybės narės keičiasi nacionaliniu lygmeniu parengtais panaikintų pažymėjimų sąrašais. Sukurtas sprendimas turėtų pradėti veikti ateinančiomis savaitėmis.

2.7. ES skaitmeninio COVID pažymėjimo sistemos tarptautiniai aspektai

2.7.1. Trečiųjų šalių sistemų prijungimas prie ES sistemos

ES skaitmeninio COVID pažymėjimo reglamente nustatyta, kad Komisija gali priimti sprendimą, kuriuo nustatoma, kad trečiosios šalies pažymėjimai turi būti laikomi lygiaverčiais ES skaitmeniniams COVID pažymėjimams (toliau – sprendimai dėl lygiavertiškumo), siekiant sudaryti palankesnes sąlygas jų turėtojams naudotis laisvo judėjimo teise. Tokiu atveju atitinkama trečioji šalis yra prijungiama prie ES tinklų sietuvo. Išsamios informacijos apie šį procesą galima rasti pirmojoje Komisijos ataskaitoje Europos Parlamentui ir Tarybai dėl ES skaitmeninio COVID pažymėjimo įgyvendinimo.

Kaip paaiškinta toje pirmojoje ataskaitoje, Komisija jau priėmė sprendimus dėl lygiavertiškumo Albanijos, Andoros, Farerų Salų, Izraelio, Monako, Maroko, Šiaurės Makedonijos, Panamos, San Marino, Turkijos, Ukrainos ir Vatikano Miesto išduodamų COVID-19 pažymėjimų atžvilgiu. Be to, Šveicarija yra prisijungusi prie ES skaitmeninio COVID pažymėjimo sistemos, remiantis sprendimu dėl lygiavertiškumo, priimtu pagal ES skaitmeninio COVID pažymėjimo reglamento 3 straipsnio 10 dalį, atsižvelgiant į Europos bendrijos bei jos valstybių narių ir Šveicarijos Konfederacijos susitarimą dėl laisvo asmenų judėjimo⁵⁸. Be trečiųjų šalių ir teritorijų, prijungtų remiantis sprendimu dėl lygiavertiškumo, Islandija, Lichtenšteinas ir Norvegija yra prijungtos remiantis reglamento įtraukimu į Europos ekonominės erdvės susitarimą.

⁵⁸ OL L 114, 2002 4 30, p. 6.

Nuo tada iki 2022 m. vasario mėn. pabaigos Komisija priėmė papildomus sprendimus dėl lygiavertiškumo Armėnijos⁵⁹, Benino⁶⁰, Žaliojo Kyšulio⁶¹, Salvadoro⁶², Sakartvelo⁶³, Jordanijos⁶⁴, Libano⁶⁵, Moldovos⁶⁶, Juodkalnijos⁶⁷, Naujosios Zelandijos⁶⁸, Serbijos⁶⁹, Singapūro⁷⁰, Taivano⁷¹, Tailando⁷², Tuniso⁷³, Togo⁷⁴, Jungtinių Arabų Emyratų⁷⁵, Jungtinės Karalystės⁷⁶ ir Urugvajaus⁷⁷ atžvilgiu.

⁵⁹ 2021 m. spalio 28 d. Komisijos įgyvendinimo sprendimas (ES) 2021/1894, kuriuo, siekiant sudaryti palankesnes sąlygas naudotis laisvo judėjimo teise Sąjungoje, nustatomas Armėnijos Respublikos išduotų COVID-19 pažymėjimų lygiavertiškumas pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2021/953 išduotiems pažymėjimams (OL L 384, 2021 10 29, p. 109).

⁶⁰ 2022 m. vasario 15 d. Komisijos įgyvendinimo sprendimas (ES) 2022/206, kuriuo, siekiant sudaryti palankesnes sąlygas naudotis laisvo judėjimo teise Sąjungoje, nustatomas Benino Respublikos išduotų COVID-19 pažymėjimų lygiavertiškumas pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2021/953 išduotiems pažymėjimams (OL L 34, 2022 2 16, p. 46).

⁶¹ 2021 m. gruodžio 9 d. Komisijos įgyvendinimo sprendimas (ES) 2021/2189, kuriuo, siekiant sudaryti palankesnes sąlygas naudotis laisvo judėjimo teise Sąjungoje, nustatomas Žaliojo Kyšulio Respublikos išduotų COVID-19 pažymėjimų lygiavertiškumas pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2021/953 išduotiems pažymėjimams (OL L 443 I, 2021 12 10, p. 7).

⁶² 2021 m. lapkričio 30 d. Komisijos įgyvendinimo sprendimas (ES) 2021/2113, kuriuo, siekiant sudaryti palankesnes sąlygas naudotis laisvo judėjimo teise Sąjungoje, nustatomas Salvadoro Respublikos išduotų COVID-19 pažymėjimų lygiavertiškumas pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2021/953 išduotiems pažymėjimams (OL L 429, 2021 12 1, p. 152).

⁶³ 2021 m. lapkričio 15 d. Komisijos įgyvendinimo sprendimas (ES) 2021/1995, kuriuo, siekiant sudaryti palankesnes sąlygas naudotis laisvo judėjimo teise Sąjungoje, nustatomas Sakartvelo išduotų COVID-19 pažymėjimų lygiavertiškumas pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2021/953 išduotiems pažymėjimams (OL L 405, 2021 11 16, p. 26).

⁶⁴ 2022 m. vasario 15 d. Komisijos įgyvendinimo sprendimas (ES) 2022/207, kuriuo, siekiant sudaryti palankesnes sąlygas naudotis laisvo judėjimo teise Sąjungoje, nustatomas Jordanijos Hašimitų Karalystės išduotų COVID-19 pažymėjimų lygiavertiškumas pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2021/953 išduotiems pažymėjimams (OL L 34, 2022 2 16, p. 49).

⁶⁵ 2021 m. gruodžio 9 d. Komisijos įgyvendinimo sprendimas (ES) 2021/2187, kuriuo, siekiant sudaryti palankesnes sąlygas naudotis laisvo judėjimo teise Sąjungoje, nustatomas Libano Respublikos išduotų COVID-19 pažymėjimų lygiavertiškumas pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2021/953 išduotiems pažymėjimams (OL L 443 I, 2021 12 10, p. 1).

⁶⁶ 2021 m. lapkričio 15 d. Komisijos įgyvendinimo sprendimas (ES) 2021/1994, kuriuo, siekiant sudaryti palankesnes sąlygas naudotis laisvo judėjimo teise Sąjungoje, nustatomas Moldovos Respublikos išduotų COVID-19 pažymėjimų lygiavertiškumas pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2021/953 išduotiems pažymėjimams (OL L 405, 2021 11 16, p. 23).

⁶⁷ 2021 m. gruodžio 21 d. Komisijos įgyvendinimo sprendimas (ES) 2021/2297, kuriuo, siekiant sudaryti palankesnes sąlygas naudotis laisvo judėjimo teise Sąjungoje, nustatomas Juodkalnijos išduotų COVID-19 pažymėjimų lygiavertiškumas pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2021/953 išduotiems pažymėjimams (OL L 458, 2021 12 22, p. 524).

⁶⁸ 2021 m. lapkričio 15 d. Komisijos įgyvendinimo sprendimas (ES) 2021/1993, kuriuo, siekiant sudaryti palankesnes sąlygas naudotis laisvo judėjimo teise Sąjungoje, nustatomas Naujosios Zelandijos išduotų COVID-19 pažymėjimų lygiavertiškumas pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2021/953 išduotiems pažymėjimams (OL L 405, 2021 11 16, p. 20).

⁶⁹ 2021 m. lapkričio 15 d. Komisijos įgyvendinimo sprendimas (ES) 2021/1996, kuriuo, siekiant sudaryti palankesnes sąlygas naudotis laisvo judėjimo teise Sąjungoje, nustatomas Serbijos Respublikos išduotų COVID-19 pažymėjimų lygiavertiškumas pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2021/953 išduotiems pažymėjimams (OL L 405, 2021 11 16, p. 29).

⁷⁰ 2021 m. lapkričio 24 d. Komisijos įgyvendinimo sprendimas (ES) 2021/2057, kuriuo, siekiant sudaryti palankesnes sąlygas naudotis laisvo judėjimo teise Sąjungoje, nustatomas Singapūro Respublikos išduotų COVID-19 pažymėjimų lygiavertiškumas pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2021/953 išduotiems pažymėjimams (OL L 420, 2021 11 25, p. 129).

⁷¹ 2021 m. gruodžio 21 d. Komisijos įgyvendinimo sprendimas (ES) 2021/2300, kuriuo, siekiant sudaryti palankesnes sąlygas naudotis laisvo judėjimo teise Sąjungoje, nustatomas Taivano išduotų COVID-19

Todėl prie ES skaitmeninio COVID pažymėjimo sistemos, be 27 valstybių narių, prisijungė 35 ES nepriklausančios šalys ir teritorijos. Taigi prie ES skaitmeninio COVID pažymėjimo sistemos yra prisijungusios iš viso 62 šalys. 22 iš 32 sprendimų dėl lygiavertiškumo pripažįstami visų trijų rūšių pažymėjimai, nustatyti ES skaitmeninio COVID pažymėjimo reglamentu.

Be to, daugiau trečiųjų šalių toliau teikia paraiškas dėl sprendimo dėl lygiavertiškumo. Iki 2022 m. vasario 16 d. preliminarūs ryšiai buvo užmegzti su 35 tuo besidominčiomis trečiosiomis šalimis arba teritorijomis, 25 iš jų jau oficialiai pateikė informaciją apie jų pasirengimo prisijungti prie ES sistemos įsivertinimo rezultatus.

Pačiame reglamente nėra aiškiai reikalaujama, kad trečiosios šalys, siekiančios, kad būtų priimtas sprendimas dėl lygiavertiškumo, abipusiškai pripažintų ES skaitmeninį COVID pažymėjimą keliaujant į jų atitinkamas šalis. Tačiau prieš priimdama sprendimą dėl lygiavertiškumo Komisija sistemingai prašo visų susijusių trečiųjų šalių pripažinti ES skaitmeninį COVID pažymėjimą.

Komisija toliau stengsis remti trečiašias šalis, norinčias kurti sąveikas COVID-19 pažymėjimo sistemas. Tai gali apimti dalijimąsi su trečiosiomis šalimis techninėmis specifikacijomis ir atvirojo kodo informacijos sprendimais, kurie gali padėti trečiųjų šalių pažymėjimus pakeisti formatu, sąveikiu su ES skaitmeniniu COVID pažymėjimu. Kai kurios trečiosios šalys, siekdamos pagrįsti savo prašymus priimti sprendimus dėl lygiavertiškumo, taikė pertvarkymo mechanizmus.

pažymėjimų lygiavertiškumas pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2021/953 išduotiems pažymėjimams (OL L 458, 2021 12 22, p. 533).

⁷² 2021 m. gruodžio 21 d. Komisijos įgyvendinimo sprendimas (ES) 2021/2299, kuriuo, siekiant sudaryti palankesnes sąlygas naudotis laisvo judėjimo teise Sąjungoje, nustatomas Tailando išduotų COVID-19 pažymėjimų lygiavertiškumas pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2021/953 išduotiems pažymėjimams (OL L 458, 2021 12 22, p. 530).

⁷³ 2021 m. gruodžio 21 d. Komisijos įgyvendinimo sprendimas (ES) 2021/2296, kuriuo, siekiant sudaryti palankesnes sąlygas naudotis laisvo judėjimo teise Sąjungoje, nustatomas Tuniso Respublikos išduotų COVID-19 pažymėjimų lygiavertiškumas pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2021/953 išduotiems pažymėjimams (OL L 458, 2021 12 22, p. 521).

⁷⁴ 2021 m. lapkričio 24 d. Komisijos įgyvendinimo sprendimas (ES) 2021/2056, kuriuo, siekiant sudaryti palankesnes sąlygas naudotis laisvo judėjimo teise Sąjungoje, nustatomas Togo Respublikos išduotų COVID-19 pažymėjimų lygiavertiškumas pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2021/953 išduotiems pažymėjimams (OL L 420, 2021 11 25, p. 126).

⁷⁵ 2021 m. gruodžio 9 d. Komisijos įgyvendinimo sprendimas (ES) 2021/2188, kuriuo, siekiant sudaryti palankesnes sąlygas naudotis laisvo judėjimo teise Sąjungoje, nustatomas Jungtinių Arabų Emyratų išduotų COVID-19 pažymėjimų lygiavertiškumas pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2021/953 išduotiems pažymėjimams (OL L 443 I, 2021 12 10, p. 4).

⁷⁶ 2021 m. spalio 28 d. Komisijos įgyvendinimo sprendimas (ES) 2021/1895, kuriuo, siekiant sudaryti palankesnes sąlygas naudotis laisvo judėjimo teise Sąjungoje, nustatomas Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės išduotų COVID-19 pažymėjimų lygiavertiškumas pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2021/953 išduotiems pažymėjimams (OL L 384, 2021 10 29, p. 112).

⁷⁷ 2021 m. gruodžio 21 d. Komisijos įgyvendinimo sprendimas (ES) 2021/2298, kuriuo, siekiant sudaryti palankesnes sąlygas naudotis laisvo judėjimo teise Sąjungoje, nustatomas Urugvajaus Rytų Respublikos išduotų COVID-19 pažymėjimų lygiavertiškumas pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2021/953 išduotiems pažymėjimams (OL L 458, 2021 12 22, p. 527).

Be sprendimų dėl lygiavertiškumo sistemos, ES skaitmeninio COVID pažymėjimo reglamente taip pat nustatyta, kad valstybės narės gali išduoti ES skaitmeninį COVID pažymėjimą asmenims, trečiojoje šalyje paskiepytiems ES naudojama vakcina, jei jiems buvo pateikta visa būtina informacija, įskaitant patikimus to skiepijimo įrodymus⁷⁸. Kelios valstybės narės⁷⁹ sukūrė interneto platformas, kad padėtų keliautojams iš trečiųjų šalių, kurioms netaikomas sprendimas dėl lygiavertiškumo, prašyti jų COVID-19 pažymėjimą pakeisti ES skaitmeniniu COVID pažymėjimu.

2.7.2. Sąveikumas su tarptautiniu lygmeniu sukurtomis sistemomis

Pagal reglamento 4 straipsnio 3 dalį ES skaitmeninio COVID pažymėjimo patikimumo užtikrinimo sistema turėtų užtikrinti sąveikumą su tarptautiniu lygmeniu sukurtomis technologinėmis sistemomis.

Komisija toliau bendradarbiauja su tarptautinėmis institucijomis, kad pateiktų gaires dėl principų, kuriais grindžiama saugaus ir patikimo skaitmeninio COVID pažymėjimo sistema, visų pirma prisidėdama prie PSO COVID-19 pažymėjimų skaitmeninių dokumentų specifikacijų ir gairių. Komisija palaiko nuolatinį dialogą su Tarptautine civilinės aviacijos organizacija (ICAO), kad nustatytų galimas ES skaitmeninio COVID pažymėjimo ir ICAO VDS-NC pažymėjimo sąveikumo galimybes.

2.8. Su ES skaitmeniniais COVID pažymėjimais susiję pokyčiai

2.8.1. Skiepijimo pažymėjimų galiojimo trukmė

Kai buvo priimtas ES skaitmeninio COVID pažymėjimo reglamentas, nebuvo pakankamai duomenų apie apsaugos trukmę, nustatytą baigus naudoti pirmines COVID-19 vakcinas. Todėl skiepijimo pažymėjimų galiojimo trukmė nenustatyta.

Paskutinėje ataskaitoje Europos Parlamentui ir Tarybai Komisija padarė išvadą, kad tuo metu ji nesvarstė galimybės iš dalies pakeisti ES skaitmeninio COVID pažymėjimo reglamento, kad būtų patikslintas skiepijimo pažymėjimų galiojimas tuo metu. Tačiau Komisija pažymėjo, kad ji ir toliau labai atidžiai stebės mokslinius įrodymus šia tema.

2021 m. spalio 4 d. Europos vaistų agentūros Žmonėms skirtų vaistų komitetas padarė išvadą, kad gali būti svarstoma galimybė 18 metų ir vyresniems asmenims skirti vakciną „Comirnaty“ stiprinamąsias dozes praėjus ne mažiau kaip šešiams mėnesiams po antrosios dozės. 2021 m. spalio 25 d. Komitetas padarė išvadą, kad gali būti svarstoma galimybė 18 metų ir vyresniems asmenims skirti vakciną „Spikevax“ stiprinamąją dozę praėjus ne mažiau kaip šešiams mėnesiams po antrosios dozės. 2021 m. gruodžio 15 d. Komitetas padarė išvadą, kad gali būti svarstoma galimybė 18 metų ir vyresniems asmenims skirti COVID-19 vakciną „Janssen“ stiprinamąją dozę praėjus ne mažiau kaip dviem mėnesiams

⁷⁸ ES skaitmeninio COVID pažymėjimo reglamento 8 straipsnio 1 dalis.

⁷⁹ Pavyzdžiui, BE, FR ir LV.

po pirmosios dozės ir kad COVID-19 vakcina „Janssen“ taip pat gali būti skiriama po dviejų „Comirnaty“ arba „Spikevax“ dozių.

Atsižvelgdamas į tai, 2021 m. lapkričio 24 d. ECDC paskelbė dabartinės SARS-CoV-2 epidemiologinės padėties greitąjį rizikos vertinimą⁸⁰, metų pabaigos šventinio sezono prognozes ir reagavimo Europos Sąjungoje strategijas, kuriame pažymėjo, kad iš naujų įrodymų matyti, jog po didesnės dozės visose amžiaus grupėse trumpuoju laikotarpiu gerokai padidėjo apsauga nuo infekcijos ir sunkių ligų. ECDC teigimu, valstybės narės turėtų skubiai apsvarstyti galimybę skirti stiprinamąją dozę pažeidžiamiausiems 40 metų ir vyresnio amžiaus asmenims, be to, šalys taip pat galėtų apsvarstyti galimybę skirti stiprinamąją dozę visiems suaugusiems nuo 18 metų praėjus ne mažiau kaip šešioms mėnesiams po jų pirminio skiepavimo pabaigos, kad būtų padidinta apsauga nuo infekcijos silpstant imunitetui, nes tai galėtų sumažinti viruso plitimą tarp gyventojų ir užkirsti kelią papildomiems hospitalizavimo ir mirties atvejams.

Atsižvelgdamos į šiuos mokslo laimėjimus, vis daugiau valstybių narių priėmė taisykles dėl to, kiek laiko turėtų būti pripažįstami skiepavimo pažymėjimai, kuriuose nurodoma, kad užbaigtas pirminio skiepavimo kursas. Šios vienašalės priemonės galėjo labai sutrikdyti ES piliečių naudojimąsi laisvo judėjimo teisėmis.

Reaguodama į tai, 2021 m. gruodžio 21 d. Komisija priėmė deleguotąjį reglamentą⁸¹, kuriuo nustatomas privalomas 270 dienų skiepavimo pažymėjimų, apimančių pirminio skiepavimo kursą, pripažinimo laikotarpis kelionių ES viduje tikslais⁸². Todėl tokie pažymėjimai nepripažįstami, jei nuo paskutinės dozės sulėidimo praėjo daugiau kaip 270 dienų. Šia galiojimo trukme atsižvelgiama į ECDC rekomendacijas, pagal kurias, kaip paaiškinta pirmiau, ne vėliau kaip praėjus šešioms mėnesiams nuo pirminio skiepavimo ciklo pabaigos rekomenduojama naudoti stiprinamąsias dozes. Taip pat numatytas papildomas trijų mėnesių laikotarpis po tų šešių mėnesių, siekiant užtikrinti, kad piliečiai galėtų gauti stiprinamąsias dozes.

Pažymėjimų, išduotų dėl stiprinamųjų dozių, atveju ilgiausias pripažinimo laikotarpis nenustatytas, todėl jie šiuo metu galioja neribotai, kiek tai susiję su kelionėmis ES, nors vėliau tai būtų galima persvarstyti, jei iš mokslinių įrodymų paaiškėtų, kad reikia nustatyti ir tokių pažymėjimų pripažinimo laikotarpį.

Taisyklės dėl skiepavimo pažymėjimų pripažinimo laikotarpio taikomos kelionių tikslais. Kaip paaiškinta pirmiau, nustatant skirtingas pažymėjimų naudojimo nacionaliniu lygmeniu

⁸⁰ <https://www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/rapid-risk-assessment-sars-cov-2-november-2021>.

⁸¹ 2021 m. gruodžio 21 d. Komisijos deleguotasis reglamentas (ES) 2021/2288, kuriuo dėl skiepavimo pažymėjimų, išduotų kaip ES skaitmeninis COVID pažymėjimas, kuriuose nurodoma, kad užbaigtas pirminio skiepavimo kursas, pripažinimo laikotarpis iš dalies keičiamas Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2021/953 priedas (OL L 458, 2021 12 22, p. 459).

⁸² Komisija į savo 2021 m. lapkričio 25 d. pasiūlymą dėl Tarybos rekomendacijos dėl suderinto požiūrio, kuriuo siekiama sudaryti palankesnes sąlygas saugiai ir laisvai judėti COVID-19 pandemijos metu, kuria pakeičiama Rekomendacija (ES) 2020/1475, jau įtraukė pasiūlymą dėl standartinio 9 mėnesių pripažinimo laikotarpio.

taisyklės, valstybės narės raginamos suderinti jas su šiomis naujomis taisyklėmis, kad keliautojams būtų užtikrintas tikrumas ir sumažėtų sutrikdymų.

Be to, Komisija priėmė įgyvendinimo aktą⁸³, kuriuo paaiškinamos skiepavimo pažymėjimų kodavimo taisyklės. Tai tapo būtina siekiant užtikrinti, kad skiepavimo pažymėjimus, kuriais įrodomas pirminio skiepavimo kurso užbaigimas, visada būtų galima atskirti nuo skiepavimo pažymėjimų, išduotų gavus stiprinamąją dozę, neatsižvelgiant į pirminio skiepavimo kurso dozių skaičių.

2.8.2. Laboratoriniai antigenų tyrimai

Nuo 2021 m. liepos mėn. Sveikatos saugumo komiteto techninė COVID-19 diagnostinių tyrimų darbo grupė peržiūri ES šalių ir gamintojų pateiktus pasiūlymus dėl COVID-19 laboratorinių antigenų tyrimų. Šie pasiūlymai vertinami pagal tuos pačius kriterijus kaip ir greitieji antigenų tyrimai, dėl kurių buvo susitarta 2021 m. rugsėjo 21 d. Jei techninė darbo grupė mano, kad pasiūlymai yra sėkmingi, o Sveikatos saugumo komitetas taip pat sutinka, kriterijus atitinkantys laboratoriniai antigenų tyrimai įtraukiami į atskirą sąrašą (ES bendrojo sąrašo dokumento III priedas).

Dėl priežasčių, išdėstytų pasiūlyme pratęsti ES skaitmeninio COVID pažymėjimo reglamento taikymą, Komisija pasiūlė tokius aukštos kokybės laboratorinius antigenų tyrimus įtraukti į tyrimų, dėl kurių gali būti išduotas ES skaitmeninis COVID pažymėjimas, tipus⁸⁴. Taip siekiama pasinaudoti platesniu diagnostinių tyrimų tipų spektru esant didelei COVID-19 tyrimų paklausai.

2.8.3. Persirgimo pažymėjimų išdavimas remiantis antigenų tyrimų rezultatais

Kai buvo priimtas ES skaitmeninio COVID pažymėjimo reglamentas, persirgimo pažymėjimai galėjo būti išduodami tik gavus teigiamą molekulinio nukleorūgščių amplifikacijos tyrimo (NRAT) rezultatą. Reglamentu nebuvo leidžiama išduoti persirgimo pažymėjimų remiantis kitais tyrimais, pavyzdžiui, greitaisiais antigenų tyrimais.

2021 m. gegužės mėn. Sveikatos saugumo komitetas įsteigė techninę darbo grupę COVID-19 diagnostinių tyrimų klausimais⁸⁵. Šios techninės darbo grupės tikslas – peržiūrėti valstybių narių ir gamintojų pateiktus pasiūlymus dėl COVID-19 greitųjų antigenų tyrimų įtraukimo į Sveikatos saugumo komitete suderintą bendrą ES greitųjų antigenų tyrimų sąrašą⁸⁶.

2022 m. sausio 11 d. ši techninė darbo grupė aptarė greitųjų antigenų tyrimų naudojimą persirgimo pažymėjimams išduoti, atsižvelgdama į pablogėjusią epidemiologinę padėtį ir

⁸³ 2021 m. gruodžio 21 d. Komisijos įgyvendinimo sprendimas (ES) 2021/2301, kuriuo iš dalies keičiamas Įgyvendinimo sprendimas (ES) 2021/1073, kuriuo nustatomos ES skaitmeninio COVID pažymėjimo patikimumo užtikrinimo sistemos, nustatytos Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2021/953, techninės specifikacijos ir įgyvendinimo taisyklės (OL L 458, 2021 12 22, p. 536).

⁸⁴ https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/regulation_amending_regulation_eu_2021_-_953.pdf.

⁸⁵ https://ec.europa.eu/health/health-security-and-infectious-diseases/crisis-management/covid-19-diagnostic-tests_lt.

⁸⁶ https://ec.europa.eu/health/system/files/2022-01/covid-19_rat_common-list_en.pdf.

rekordiškai didelį COVID-19 atvejų skaičių dėl susirūpinimą keliančios omikron atmainos, taip pat NRAT pajėgumų trūkumą įvairiose valstybėse narėse dėl didelio tyrimų poreikio. Atsižvelgdama į šias aplinkybes techninė darbo grupė susitarė, kad į bendrą ES sąrašą įtraukti greitieji antigenų tyrimai galėtų būti naudojami persirgimo pažymėjimams išduoti. Techninė darbo grupė pabrėžė, kad tokiems pažymėjimams išduoti turėtų būti naudojami tik greitųjų antigenų tyrimų, kuriuos atliko medicinos specialistai ar kiti kvalifikuoti darbuotojai, rezultatai.

ECDC mano, kad tinkamai patvirtinti greitieji antigenų tyrimai, atitinkantys didelio specifiškumo kriterijus (daugiau kaip 98 proc.), galėtų būti naudojami siekiant patvirtinti, kad asmuo persirgo liga po ankstesnės COVID-19 infekcijos⁸⁷. Kuo didesnis specifiškumas, tuo patikimiau tyrimu patvirtinama, kad asmuo yra persirgęs.

Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta pirmiau, ir remdamasi tolesnėmis konsultacijomis su Sveikatos saugumo komitetu, 2022 m. vasario 22 d. Komisija priėmė deleguotąjį reglamentą, kuriuo iš dalies keičiamas ES skaitmeninio COVID pažymėjimo reglamentas, siekiant nustatyti, kad persirgimo pažymėjimai taip pat gali būti išduodami gavus į bendrą ES sąrašą įtraukto greitojo antigenų tyrimo, kurį atliko sveikatos priežiūros specialistai arba tyrimus atlikti parengti darbuotojai valstybėje narėje, kurioje tas tyrimas atliktas, teigiamą rezultatą⁸⁸.

2.8.4. Galimas persirgimo pažymėjimų išdavimas remiantis antikūnų tyrimo rezultatais

Pirmojoje ataskaitoje Europos Parlamentui ir Tarybai dėl ES skaitmeninio COVID pažymėjimo reglamento taikymo Komisija taip pat aptarė galimą persirgimo pažymėjimų išdavimą remiantis antikūnų tyrimo rezultatais. Komisija padarė išvadą, kad, remdamasi mokslinėmis rekomendacijomis, ji nesvarsto ES skaitmeninio COVID pažymėjimo reglamento dalinio pakeitimo, kad būtų galima išduoti persirgimo pažymėjimus remiantis antikūnų tyrimais.

Be to, kaip pažymėta pirmojoje ataskaitoje, ECDC mano, kad antikūnų tyrimo rezultatai nėra tinkami infekcijos metu ir asmens imuniteto būklei įvertinti. ECDC nepakeitė šios pozicijos, kaip matyti iš naujos 2022 m. vasario 10 d. paskelbtos ataskaitos⁸⁹. Pagrindinės pirmojo ataskaitos atnaujinimo išvados yra tos, kad antikūnų tyrimai negali būti naudojami skaitmeniniams COVID-19 pažymėjimams išduoti arba pratęsti. Pagrindinės to priežastys yra tai, kad, pirma, nors teigiamas antikūnų tyrimo rezultatas gali rodyti ankstesnę infekciją arba skiepijimą, jo negalima naudoti siekiant nustatyti, ar asmuo šiuo metu yra užsikrėtęs arba apsaugotas nuo infekcijos, taip pat negalima nustatyti užsikrėtimo laiko (jei nėra teigiamo diagnostinio tyrimo rezultato). Antra, šiuo metu nežinomi antikūnų lygiai, susiję su apsauga nuo infekcijos ar sunkių ligų. Be to, antikūnų skaičiaus mažėjimo lygis ir tempas labai

⁸⁷ <https://www.ecdc.europa.eu/sites/default/files/documents/Options-for-the-use-of-rapid-antigen-tests-for-COVID-19-first-update.pdf>.

⁸⁸ 2022 m. vasario 22 d. Komisijos deleguotasis reglamentas (ES) 2022/256, kuriuo dėl persirgimo pažymėjimų išdavimo remiantis greitaisiais antigenų tyrimais iš dalies keičiamas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/953 (OL L 42, 2022 2 23, p. 4).

⁸⁹ <https://www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/use-antibody-tests-sars-cov-2>.

skiriasi atsižvelgiant į asmenis ir antikūnų rodiklius ir priklauso nuo tokių veiksnių kaip amžius, genetinė ir imuninė būklė, viruso koncentracija ir ligos anksčiau užsikrėtus SARS-CoV-2 infekcija sunkumas. Todėl standartinio prognozuojamo rodiklio apskaičiuoti negalima. Trečia, yra įvairių antikūnų tyrimų, o jų rezultatus labai sunku palyginti dėl jų įvairovės ir nepakankamo standartizavimo (tiek pasaulyje, tiek valstybėse narėse). Galiausiai kyla rizika, kad šiuo metu naudojamais komerciniais tyrimais nustatyti antikūnai neužkirs kelio infekcijai dėl naujai atsirandančių SARS-CoV-2 atmainų.

Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta pirmiau, Komisija toliau laikosi pozicijos šiuo klausimu nekeisti ES skaitmeninio COVID pažymėjimo reglamento.

2.8.5. Persirgimo pažymėjimų galiojimo trukmė

Paskutinėje ataskaitoje Komisija taip pat padarė išvadą, kad, remdamasi mokslinėmis rekomendacijomis, ji nesvarsto galimybės pratęsti persirgimo pažymėjimų galiojimo trukmės praėjus 180 dienų nuo pirmojo teigiamo tyrimo rezultato gavimo dienos. Kaip pažymėjo ECDC, nebuvo pakankamai įrodymų, kuriais būtų galima pagrįsti galiojimo trukmės pratęsimą.

Praėjus 180 dienų laikotarpiui, turima nedaug žinių apie SARS-CoV-2 užsikrėtusių asmenų imuniteto trukmę. Persirgimo pažymėjimų galiojimo vertinimas yra dinamiškas procesas, kuris priklauso nuo atsirandančių mokslinių įrodymų ir kuriam turi įtakos bet kuriuo metu cirkuliuojančių vyraujančių SARS-CoV-2 padermių pokyčiai⁹⁰.

ECDC toliau reguliariai vertina persirgimo pažymėjimų galiojimo trukmę, stebėdamas naujausius turimus mokslinius įrodymus. Patikimų įrodymų apie atsparumo omikron atmainai mastą ir trukmę vis dar labai nedaug. ECDC mano, kad šiuo metu nėra pagrindo peržiūrėti dabartinės persirgimo pažymėjimo galiojimo trukmės (180 dienų).

Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta pirmiau, Komisija šiuo metu nesvarsto ES skaitmeninio COVID pažymėjimo reglamento pakeitimo, kuriuo būtų pratęsta persirgimo pažymėjimų galiojimo trukmė.

2.9. Reglamento taikymo pratęsimas

Kaip paaiškinta 2.1.1 skirsnyje, Komisija mano, kad ES skaitmeninio COVID pažymėjimo sistemos taikymą reikia pratęsti 12 mėnesių. Numatoma reali galimybė, kad 2022 m. antrąjį pusmetį vėl padaugės užsikrėtimo atvejų, be kita ko, dėl naujų susirūpinimą keliančių SARS-CoV-2 atmainų atsiradimo. Todėl valstybėms narėms gali prireikti išlaikyti arba vėl nustatyti reikalavimą ES piliečiams, kurie naudojami laisvo judėjimo teise, pateikti COVID-19 skiepį, tyrimo ar persirgimo įrodymus tam tikrą laikotarpį po 2022 m. birželio 30 d. Tokiu atveju reikėtų užtikrinti, kad ES piliečiai ir toliau galėtų naudotis savo ES skaitmeniniais COVID pažymėjimais kaip veiksmingu, saugiu ir privatumą apsaugančiu būdu

⁹⁰ <https://www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/covid-19-omicron-risk-assessment-further-emergence-and-potential-impact>.

COVID-19 statusui įrodyti. Todėl 2022 m. vasario 3 d. Komisija pasiūlė pratęsti ES skaitmeninio COVID pažymėjimo reglamento taikymą vieniems metams iki 2023 m. birželio 30 d.

Be to, Komisija taip pat pasiūlė pratęsti Reglamento (ES) 2021/954, kuriuo ES skaitmeninio COVID pažymėjimo reglamente nustatytų taisyklių taikymas išplečiamas trečiųjų šalių piliečiams, kuriems tas reglamentas netaikomas, tačiau kurie teisėtai yra arba gyvena tų šalių teritorijoje ir turi teisę keliauti į kitas valstybes nares pagal ES teisę, taikymą⁹¹.

Komisijos pasiūlyme taip pat pateikiama keletas papildomų reglamento pakeitimų.

Pirma, kaip jau minėta, Komisija pasiūlė įtraukti aukštos kokybės laboratorinius antigenų tyrimus į tyrimų, dėl kurių gali būti išduotas tyrimo sertifikatas, tipus. Taip siekiama pasinaudoti platesniu diagnostinių tyrimų tipų spektru esant didelei COVID-19 tyrimų paklausai (taip pat žr. 2.8.2 skirsnį).

Antra, pasiūlyme paaiškinama, kad skiepavimo pažymėjimuose nurodytas teisingas bendras bet kurioje, o ne vien tik pažymėjimą išdavusioje valstybėje narėje sušvirkštų dozių skaičius. Taip siekiama išspręsti piliečiams rūpimus praktinius klausimus dėl pažymėjimų, kuriuose nurodytas neteisingas dozių skaičius, kai jiems vakcinų dozės sušvirkščiamos skirtingose valstybėse narėse (taip pat žr. 2.1.5 skirsnį).

Galiausiai pasiūlyme numatyta, kad pažymėjimai gali būti išduodami asmenims, dalyvaujantiems klinikiniuose tyrimuose, t. y. tyrimuose, kurie atliekami siekiant ištirti vaisto saugumą ar veiksmingumą, neatsižvelgiant į tai, ar dalyviai gavo potencialią COVID-19 vakciną, arba, siekiant nepakenkti tyrimams, kontrolinei grupei skirtą dozę. Tada tyrimo dalyviams išduotą ES skaitmeninį COVID pažymėjimą gali pripažinti kitos valstybės narės.

Visų pirma atsižvelgiant į tai, kad atsiranda naujų susirūpinimą keliančių SARS-CoV-2 atmainų, kaip ir anksčiau itin svarbu, kad būtų ir toliau kuriama naujų COVID-19 vakcinų bei tiriamos esamos. Todėl svarbu sudaryti palankesnes sąlygas savanoriams dalyvauti klinikiniuose tyrimuose. Jei savanoriai negalėtų naudotis ES skaitmeniniais COVID pažymėjimais, jie galėtų būti atgrasyti nuo dalyvavimo klinikiniuose tyrimuose, dėl to šie tyrimai užtruktų ilgiau, nei numatyta, ir apskritai būtų neigiamai veikiama visuomenės sveikata.

3. IŠVADOS IR TOLESNI VEIKSMAI

ES skaitmeninio COVID pažymėjimo sistema darė ir toliau daro labai teigiamą poveikį laisvam judėjimui tuo metu, kai valstybės narės ir toliau riboja keliones dėl visuomenės sveikatos priežasčių. Taip piliečiams užtikrinama teisė toliau gauti sąveikius ir abipusiškai

⁹¹ Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2021/954 dėl sąveikiųjų COVID-19 skiepavimo, tyrimo ir persirgimo pažymėjimų (ES skaitmeninio COVID pažymėjimo), skirtų trečiųjų valstybių piliečiams, teisėtai esantiems arba gyvenantiems valstybių narių teritorijose, išdavimo, tikrinimo ir pripažinimo COVID-19 pandemijos metu sistemos (COM(2022) 55 *final*).

pripažįstamus COVID-19 skiepijimo, tyrimo ir persirgimo pažymėjimus, kuriais jie gali naudotis naudodamiesi savo teise laisvai judėti. Kai valstybės narės netaiko tam tikrų laisvo judėjimo apribojimų asmenims, turintiems skiepijimo, tyrimo ar persirgimo įrodymų, ES skaitmeninio COVID pažymėjimo reglamentais užtikrinama, kad piliečiai galėtų pasinaudoti šiomis išimtimis. Sukūrus ES skaitmeninį COVID pažymėjimą, išvengta fragmentiškos daugelio nacionalinių pažymėjimų sistemos.

Jeigu po 2022 m. birželio 30 d. vis dar bus taikomi tam tikri laisvo judėjimo apribojimai, grindžiami visuomenės sveikata, pavyzdžiui, 2022 m. antrąjį pusmetį vėl išaugus infekcijų skaičiui, reikėtų užtikrinti, kad ES piliečiai ir toliau galėtų naudotis savo ES skaitmeniniais COVID pažymėjimais kaip veiksmingu, saugiu ir privatumą apsaugančiu būdu COVID-19 statusui įrodyti. Todėl Komisija pasiūlė pratęsti ES skaitmeninio COVID pažymėjimo reglamento taikymą vieniems metams iki 2023 m. birželio 30 d.

Kelionių ir turizmo asociacijos iš esmės palankiai įvertino ES skaitmeninį COVID pažymėjimą ir pastangas nustatyti suderintą požiūrį į keliones ES lygmeniu, nes tai yra svarbi priemonė, kuria piliečiams sudaromos sąlygos keliauti ir jie skatinami keliauti užtikrinant būtiną nuspėjamumą. Teigiamas ES skaitmeninio COVID pažymėjimo sistemos poveikis juntamas už ES ribų, nes ji tapo pasauliniu standartu, tvirtai pagrįstu ES atvirumo, saugumo ir duomenų apsaugos vertybėmis. Ši sėkmė padėjo atnaujinti saugias tarptautines keliones ir užtikrinti atsigavimą visame pasaulyje. Komisija toliau propaguos tarptautinį ES skaitmeninio COVID pažymėjimo aspektą.

Komisija toliau atidžiai stebės mokslo laimėjimus, kad prireikus pritaikytų ES skaitmeninio COVID pažymėjimo sistemą, kaip neseniai padarė nustatydamą standartinį skiepijimo pažymėjimų pripažinimo laikotarpį, leisdama išduoti persirgimo pažymėjimus remiantis greitaisiais antigenų tyrimais ir sukurdamą mechanizmą, skirtą keistis panaikintų pažymėjimų sąrašais.

Be to, Komisija toliau glaudžiai bendradarbiaus su valstybėmis narėmis, kad užtikrintų gerai koordinuotą, nuspėjamą ir skaidrų požiūrį į bet kokių būtinų laisvo judėjimo apribojimų priėmimą COVID-19 pandemijos metu. Valstybės narės raginamos panaikinti visus kelionių apribojimus, įskaitant įpareigojimą pateikti ES skaitmeninį COVID pažymėjimą, kai tik tai leis epidemiologinė padėtis.

Komisija tebėra visapusiškai įsipareigojusi kuo greičiau grįžti prie laisvo judėjimo be apribojimų. Nors ES skaitmeninis COVID pažymėjimas parodė, kad ES institucijos ir valstybės narės gali pasiekti apčiuopiamų rezultatų, naudingų ES piliečiams, jo panaikinimas bus ženklas, kad pandemija ir su ja susiję apribojimai įveikti.